

**Udkast til
Forslag
til
Lov om forsøg i folkekirken**

Kapitel 1
Lovens anvendelsesområde

§ 1. Kirkeministeren kan i henhold til denne lov godkende forsøg på folkekirkens område.

§ 2. Denne lov omfatter forsøg inden for lov om menighedsråd, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om folkekirkens økonomi, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.

Stk. 2. Deltagere i forsøget kan være et eller flere menighedsråd, eventuelt i samarbejde med provstiudvalg, biskopper, stiftsøvrigheder eller andre folkekirkelige myndigheder.

Kapitel 2
Formål med forsøg

§ 3. Formålet med forsøg er at afprøve rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde og skabe bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt.

Stk. 2. Menighedsrådet træffer beslutning om, hvorvidt menighedsrådet ønsker at deltage i konkrete forsøg.

Kapitel 3
Godkendelse af forsøg

§ 4. Kirkeministeren godkender forsøg på baggrund af en ansøgning fra deltagerne i det enkelte forsøg, jf. § 2, stk. 2.

Stk. 2. Forsøget skal beskrives i en forsøgsskabelon, der skal indsendes til kirkeministeren senest den 1. marts i vedkommende år. Øvrige oplysninger om forsøget indsendes sammen med forsøgsskabelon.

Stk. 3. Kirkeministeren godkender ændringer i forsøg.

Stk. 4. Det skal fremgå af forsøgsskabelonen, hvem der understøtter forsøget (facilitator). Denne funktion er ikke begrænset til folkekirkelige myndigheder.

Stk. 5. Kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om ansøgning til forsøg, forsøgsskabelonen, facilitering m.v.

§ 5. Det er frivilligt for menighedsråd, provstiudvalg, stiftsøvrigheder og biskopperne m.v. at deltage i forsøg, jf. dog stk. 2 og 4.

Stk. 2. Hvis mindst 20% af menighedsrådene i et provsti ønsker at deltage i et forsøg, hvor der samarbejdes med provstiudvalget, er provstiudvalget forpligtet til at deltage.

Stk. 3. Hvis mindre end 20% af menighedsrådene i et provsti ønsker at indgå i et forsøg, hvor der samarbejdes med provstiudvalget, kan dette forsøg kun iværksættes, hvis provstiudvalget er enig heri.

Stk. 4. Ønsker et eller flere menighedsråd at deltage i forsøg med en eller flere biskopper eller stiftsøvrigheder, kan kirkeministeren pålægge biskopperne og stiftsøvrighederne at deltage.

§ 6. Forsøg efter denne lov finansieres af de deltagende menighedsråd efter de gældende regler herom, jf. dog stk. 2-3.

Stk. 2. Udgifter til forsøg i medfør af § 5, stk. 2-3, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Ved sådanne forsøg nedsættes de deltagendes menighedsråds ligning tilsvarende som led i den almindelige budgetproces.

Stk. 3. Fællesfonden afholder udgifterne til evaluering af forsøg.

Kapitel 4

Forsøgsperiode og ophævelse

§ 7. Forsøg iværksættes med virkning fra 1. januar og for en periode på 2 år.

Stk. 2. Ved forsøgsperiodens udløb kan menighedsrådene ansøge kirkeministeren om forlængelse af forsøget. Forsøget kan forlænges med op til 2 år.

§ 8. Forsøg kan ophæves inden forsøgsperiodens udløb, hvis menighedsrådene er enige herom. Ophævelse kan endvidere ske efter en deltagers anmodning, når kirkeministeren finder rimelig grund dertil.

Stk. 2. Kirkeministeren godkender vilkårene for ophævelse af et forsøg og træffer afgørelse i tilfælde af uenighed mellem deltagerne.

Kapitel 5

Offentliggørelse af forsøg

§ 9. Den udfyldte og af ministeren godkendte forsøgsskabelon skal offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside.

Stk. 2. Foretages der ændringer i den udfyldte forsøgsskabelon, skal en ny udgave offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside, og den tidligere version lægges som bilag hertil.

Kapitel 6

Evaluering af forsøg

§ 10. Der skal foretages evaluering af de enkelte forsøg.

Stk. 2. Forlænges et forsøg, jf. § 7, stk. 2, skal der udarbejdes en foreløbig evaluering i forbindelse med forlængelsen samt en endelig evaluering ved forsøgets afslutning.

§ 11. Evalueringen af et forsøg, jf. § 10, skal som minimum indeholde følgende elementer:

- 1) Beskrivelse af forsøget, herunder formål, baggrund og forventede resultater.
- 2) Beskrivelse af evalueringsmetoden.
- 3) Forsøgets resultater, herunder konklusioner i forhold til opstillede formål for forsøget, effekter for forsøgets evt. målgruppe, økonomiske konsekvenser og øvrige positive eller negative virkninger.

Stk. 2. Kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om evaluering.

§ 12. Evaluering foretages af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Stk. 2. Evalueringen skal indsendes til Kirkeministeriet senest 3 måneder efter, at forsøget er afsluttet.

§ 13. Evalueringen af forsøg, herunder foreløbige evalueringer, jf. § 10, stk. 2, skal offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside.

§ 14. På baggrund af evalueringerne tager kirkeministeren stilling til, om forsøgene skal føre til en revision af gældende ret.

Kapitel 7

Ikrafttræden m.v.

§ 15. Denne lov træder i kraft den 1. maj 2017.

Stk. 2. Ansøgning om deltagelse i forsøg, der iværksættes med virkning fra 1. januar 2018, skal indsendes til Kirkeministeriet senest den 1. juni 2017.

Stk. 3. Kirkeministeren fremsætter forslag om revision af loven senest i folketingsåret 2022/2023.

§ 16. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Folkekirken bygger på frivillighed og rummelighed. Menighedsrådene skal have plads til at organisere sig på den måde, der passer dem bedst – de skal have mulighed for at være menighedsråd på deres måde.

Menighedsrådene er en del af den offentlige forvaltning og derfor underlagt en omfattende lovgivning, som kan opfattes som vanskelig. Menighedsråd såvel som menighedsrådsmedlemmer har også forskellige interesser i forhold til menighedsrådets mange opgaver, ligesom der er stor forskel på, hvilket opgaver rådets medlemmer synes er lette at løfte, og hvilke der er svære. Derfor har Kirkeministeriet i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd, biskopperne, stifterne og Danmarks Provsteforening siden 2014 arbejdet på at udrede, hvordan rammerne for menighedsrådenes opgaveløsning og organisering kan forenkles, afbureaukratiseres og gøres mere fleksible, således at menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt.

Formålet med lovforslaget er bl.a. at give menighedsrådene mulighed for at skabe – den for dem hver især – rette balance mellem de administrative og kirkelige opgaver, hvad enten det er intern organisering af opgaver i menighedsråd eller organisering af opgaver eksternt via udlicitering af opgaver til eksterne leverandører, i samarbejde med andre menighedsråd eller ved placering af opgaver og kompetencer hos en anden kirkelig myndighed.

Lovforslaget udspringer af projektet "Menighedsråd på jeres måde".

2. Baggrund

Projektet "Menighedsråd på jeres måde"

Projektet "Menighedsråd på jeres måde" blev igangsat i maj 2014. Der blev i denne forbindelse nedsat en styregruppe, som faciliterer projektet. Styregruppen består af 1 repræsentant for Kirkeministeriet, 2 repræsentanter for Landsforeningen af Menighedsråd, 1 repræsentant for biskopperne, 1 repræsentant for Danmarks Provsteforening og 1 repræsentant for stiftskontorchefene.

I projektets 1. fase, som varede fra maj 2014 til oktober 2015 kortlagde Kirkeministeriet, hvilke arbejdsopgaver menighedsrådene finder udfordrende, hvilke muligheder de i dag benytter sig af for at få opgaverne løst, samt hvor de gældende rammer kan forbedres. Dette skete dels via en hjemmeside – "kirkelab", hvor alle landets menighedsråd blev opfordret til at bidrage med deres erfaringer og gode ideer - en konference, hvor 100 menighedsrådsmedlemmer blev inviteret til at deltage i en debat med udgangspunkt i resultaterne fra "kirkelab", dels gennemførelse af en eksternt undersøgelse foretaget af KORA.

Initiativerne viste bl.a., at menighedsrådene ofte finder de administrative opgaver særligt udfordrende, herunder opgaver vedr. økonomi, personale, kirkegårde og bygninger. Projektets 1. fase viste endvidere, at der er stor forskel på, hvordan de enkelte menighedsråd og de enkelte medlemmer af menighedsrådene oplever at have myndighedsansvar som frivillige, og hvilke ønsker menighedsrådene har til opgaveløsningen.

Initiativerne viste også, at der særligt er to ting, der kan gøre opgaverne besværlige for menighedsrådene. Det er, at det kan være tidskrævende at løfte opgaverne som menighedsrådsmedlem, og at de valgte menighedsrådsmedlemmer er frivillige og ikke nødvendigvis har lyst til eller mulighed for at løfte de

mangeartede administrative opgaver, som menighedsrådene er ansvarlige for, uden at der er en fast systematik for forskel på store og små menighedsråd.

I projektets 2. fase, som varede fra oktober 2015 [med forventelig afslutning ultimo 2016] udarbejdede ministeriet på baggrund af KORA's rapport om "Menighedsråd på jeres måde" en pjece med en beskrivelse af, hvilke organisationsformer menighedsrådene i dag kan gøre brug af i forbindelse med løsning af de administrative opgaver. Formålet var at inspirere menighedsrådene til inden for den gældende lovgivning at organisere sig, som de måtte ønske.

I fase 2 nedsatte styregruppen efter anmodning fra kirkeministeren endvidere 3 arbejdsgrupper, som skulle afdække 1. provstiets rolle i forbindelse med samarbejder mellem menighedsråd mv., 2. hvor det vil være hensigtsmæssigt at deregulere, samt 3. hvor det vil være hensigtsmæssigt at gøre forsøg forud for en eventuel revision af gældende ret. De 3 arbejdsgrupper bestod af repræsentanter fra stiftskontorcheferne, Danmarks Provsteforening, Foreningen af Provstisekretærer, Danmarks Kordegneforening, Landsforeningen af Menighedsråd og Kirkeministeriet.

Inden for de forskellige områder har arbejdsgrupperne identificeret områder, hvor det kunne være relevant at deregulere, afbureaukratisere, og i den forbindelse hvor det vil være relevant at udføre forsøg forud for en eventuel revision af gældende ret.

Arbejdsgruppen vedrørende Provsti/provstiudvalg på jeres måde iværksatte undersøgelsen "Samarbejde mellem Menighedsråd i Folkekirken Provstier", som afdækker samarbejder mellem menighedsråd, både hvad angår emner, deltagerkreds, formaliseringsgrad og inddragelse af provstiudvalg. Rapporten er udarbejdet af FUV og konkluderer, at der er en bred mangfoldighed af samarbejder.

På baggrund af rapporten kan det konkluderes, at der er menighedsråd, der ønsker at få mulighed for at flytte opgaver, kompetence og finansiering til provstiudvalget, mens andre menighedsråd ikke ønsker at bruge sådanne muligheder. Af samme grund er det også et af lovforslagets grundprincipper, at der gælder fuld frivillighed for menighedsrådene. Det foreslås bl.a., at kompetencen til at beslutte, om et menighedsråd ønsker at indgå i et forsøg, alene ligger hos det pågældende menighedsråd.

Behovet for forsøgslovgivning har været drøftet i styregruppen til dels på baggrund af opstillede temaer for forsøg. Der har været forskellige holdninger til, hvorvidt det er nødvendigt med forsøg forud for konkrete regelændringer. Styregruppen er optaget af, at der skabes rammer, som gør det lettere for menighedsrådene at organisere sig individuelt, samtidig med at beslutning om omfattende generel lovgivning om menighedsrådenes organisering træffes på et så oplyst grundlag som muligt.

På baggrund af disse drøftelser har Kirkeministeriet udarbejdet dette lovforslag.

Formålet med forsøgslovgivningen

I folkekirken er der tradition for, at menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder samarbejder inden for gældende regler eller med brug af lovgivningens dispensationsmuligheder, bl.a. med henblik på at undersøge om ændrede organisationsformer kan være til gavn for det lokale kirkelige liv. Disse samarbejder bliver evalueret på møder, i bestyrelser for samarbejder, i provstiudvalgene og i stiftsadministrationerne. Der arbejdes ligeledes ofte på at udbrede "den gode ide". Der er imidlertid stor forskel på omfanget og formaliteten i forhold til gennemførelse, evaluering og udbredelse, og det er kendetegnet ved at foregå lokalt. Det betyder, at erfaringerne fra samarbejderne ikke får maksimal effekt på landsplan, og at Kirkeministeriet kun i begrænset omfang får mulighed for at inddrage de lokale erfaringer i ministeriets generelle lovarbejde. Med lovforslagets bestemmelser om evaluering (lovforslagets kapitel 6) sikres en central systematisk erfaringsopsamling, så man får et solidt og bredt grundlag for en eventuel revision af den kirkelige lovgivning.

Selv om mange organisationsformer allerede er mulige i dag, er der også en række begrænsninger, idet Kirkeministeriet ikke kan give dispensationer til fx nye organisationsformer, der vil stride mod grundlæggende principper i den kirkelige lovgivning, jf. afsnit 3.4.1. Menighedsråd såvel som Kirkeministeriets samarbejdspartnere – Landsforeningen af Menighedsråd, biskopperne, stifterne og Danmarks Provsteforening – har imidlertid peget på, at det vil være hensigtsmæssigt at undersøge, hvorvidt nogle organisationsformer, som ikke er mulige i dag, bør kunne imødekommes fremover.

Formålet med den foreslåede forsøgslovgivning er derfor også at få mulighed for at afprøve organisationsformer og kompetencefordeling mellem kirkelige myndigheder, der ikke er hjemmel til i gældende ret. Forsøgslovgivningen vil dermed skabe nye og udvidede rammer for udviklingen af den kirkelige organisation, end dem nugældende samarbejdskapitel i lov om menighedsråd kapitel 8 giver mulighed for.

Forslaget vil således give mulighed for at afprøve nye organisationsformer bl.a. med placering af opgaver og ansvar i et samarbejde, der modtager ligning, eller med at alle menighedsrådets administrative og bygningsmæssige opgaver og det hertil knyttede ansvar og finansiering flyttes til en anden kirkelig myndighed – eksempelvis provstiudvalget, således at menighedsrådene får mere tid til at koncentrere sig om det kirkelige liv. Tilsvarende skabes der nye muligheder i forhold til ændret opgavefordeling mellem niveauer i folkekirken, herunder i forhold til spørgsmålet om frihed i forbindelse med placering af opgaver i provstiudvalget m.v.

Forsøgslovgivningen vil både omfatte forsøg, der kan synliggøre eksisterende muligheder for menighedsrådenes organisering og samarbejde, og forsøg der kan afdække hensigtsmæssigheden af at skabe ny direkte hjemmel, hvor der i dag alene er mulighed for dispensation.

Samtidig vil forsøgslovgivningen give mulighed for at gennemføre forsøg med nye organisationsformer, der ikke er mulige i dag, med henblik på at afprøve organisationsformer, der indebærer større frihed for menighedsrådene til at placere opgaver, kompetence og finansiering ved andre kirkelige myndigheder.

Lovforslaget har ligeledes til formål at afprøve modeller for intern organisering i menighedsrådet, så organiseringen passer bedre til menighedsrådets ønsker end de nugældende rammer, der forudsætter at menighedsrådsarbejdet er organiseret med en række enkeltmandsposter og enkelte stående udvalg.

Organisering skal forstås bredt, således at det også omhandler menighedsrådenes økonomiske dispositioner.

Historik – den kirkelige lovgivning

Kirkeministeriet har i de seneste årtier ændret rammerne for menighedsrådenes arbejde og organisering med henblik på at forenkle rammerne og gøre dem mere fleksible.

I 1989 blev der ved lov nr. 333 af 24. maj 1989 indført større mulighed for frivilligt samarbejde mellem menighedsråd i folkekirken i forbindelse med løsning af folkekirkelige opgaver – alt efter det lokale behov. Som led i disse samarbejder blev der indført mulighed for at få dispensation fra dele af den kirkelige lovgivning. Dispensationsmulighederne gjaldt også for menighedsråd uden samarbejde med et andet menighedsråd, hvis sognet havde mere end 8.000 beboere. Kravet til antal beboere blev afskaffet ved lov nr. 390 af 22. maj 1996.

I 1997 blev der ved lov nr. 420 af 10. juni 1997 gennemført en lovændring, der gjorde det muligt at samarbejde på tværs af niveauer, sådan at fx menighedsråd kunne samarbejde med provstiudvalg eller stiftsøvrigheder. Samtidig blev der også skabt mulighed for samarbejde mellem to eller flere provstiudvalg og mellem to eller flere stiftsøvrigheder. Dispensationer kunne nu også gives til provstiudvalg og stiftsøvrigheder uden samarbejde med andre.

I 2006 blev der ved lov nr. 1566 af 20. december 2006 bl.a. mulighed for at samarbejde med provstiet som ramme – altså en mulighed for at samarbejde mellem menighedsråd finansieres over provstiudvalgskassen og således, at det er provstiudvalget der træffer beslutning om samarbejdets økonomi. Beslutning om at iværksætte denne type samarbejde træffes på budgetsamrådet efter særlige regler i økonomiloven.

Siden har ideerne til samarbejde i folkekirken udviklet sig. Formodentligt fordi flere og flere kan se fordelene i at varetage opgaver i fællesskab, hvor de bl.a. kan løfte projekter, som de ikke ville være i stand til at klare alene.

I betænkningen om folkekirkens lokale økonomi (1491/2007) er der i afsnittet om »Samarbejde om det kirkelige liv« bl.a. anført, at antallet af samarbejdsprojekter har været støt stigende i årene op til 2007. Baggrunden herfor var for det første en voksende erkendelse i menighedsrådene af, at de »gode vilkår for menighedens liv og vækst« ikke altid kan rummes inden for rammerne af sognegrænserne, idet sognegrænserne i stadig mindre grad er de rammer, som folks dagligliv, arbejdsliv og fritidsliv udspiller sig inden for.

Reglerne om samarbejder er senest blevet ændret i 2013 ved lov nr. 646 af 12. juni 2013 om ændring af lov om menighedsråd. Lovændringen betød primært, at menighedsråd fik direkte adgang til at organisere sig med udvalg som led i samarbejdet og derved undgå dispensation.

Lovgivningens muligheder for samarbejder og dispensationer kan dog være svære at omsætte til praksis, og det kan således være svært at komme i gang med nye samarbejds- og organisationsformer.

3. Redegørelse for hovedpunkterne i lovforslaget

3.1. Forsøg i folkekirken

3.1.1. Gældende ret

Folkekirkelige myndigheder har inden for rammerne af den kirkelige lovgivning mulighed for at afprøve forskellige organisationsformer både internt i menighedsråd, i samarbejde med andre menighedsråd og sammen med provstiudvalg og stiftsøvrigheder.

Nogle organisationsformer er direkte hjemlet, mens andre kræver en dispensation fra kirkeministeren. Kirkeministeren kan således i medfør af § 43, stk. 1, i lov om menighedsråd give dispensation fra reglerne i kapitel 1-7 og kapitel 9 i lov om menighedsråd samt regler i lov om valg til menighedsråd, lov om folkekirkens økonomi, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. med henblik på to eller flere menighedsråds samarbejde om løsning af folkekirkelige anliggender.

Kirkeministeren kan ligeledes i medfør af § 43 b i lov om menighedsråd dispensere fra ovennævnte regler i forbindelse med samarbejde mellem menighedsråd og en eller flere stiftsøvrigheder eller provstiudvalg.

Kirkeministeren kan i medfør af § 43, stk. 6, give dispensation fra de nævnte regler til enkelte menighedsråd, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i sognet.

Kirkeministeren kan derimod ikke efter de nugældende regler dispensere fra lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. eller kapitel 8 i lov om menighedsråd. Ansættelsesloven fastslår, at arbejdsgiveransvaret ligger hos et menighedsråd eller flere menighedsråd i samarbejde. Det betyder, at menighedsråd ikke kan flytte arbejdsgiveransvaret til en anden kirkelig myndighed eller til en bestyrelse for et samarbejde. Menighedsrådene har dog mulighed for at delegerer den praktiske udførelse og den daglige ledelse til fx en bestyrelse, en personalekonsulent el. lignende. Det endelige arbejdsgiveransvar ligger dog fortsat hos menighedsrådene.

Organisationsaftalerne/overenskomsten for kirkefunktionærer rummer mulighed for, at såvel et eller flere menighedsråd men også andre folkekirkelige myndigheder kan indtræde i arbejdsgivers forpligtelser i henhold til organisationsaftalen/overenskomsten, idet cirkulærebemærkninger til aftalerne præciserer, at når der i aftalerne henvises til menighedsråd eller ansættelsesmyndighed, er det en samlet betegnelse for folkekirkelige ansættelsesmyndigheder. Der kan således være tale om, at ansættelsesmyndigheden udgøres af et eller flere menighedsråd i samarbejde eller af en anden folkekirkelig myndighed.

Ud over at være begrænset til kun at omhandle dele af den kirkelige lovgivning kan der ikke gives dispensation til organisationsformer, der er i strid med lovgivningens grundlæggende forudsætninger.

Samtidig er det en forudsætning, at både menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder ønsker at samarbejde om den konkrete opgave og dermed deltager frivilligt i samarbejdet.

Kirkeministeren er således begrænset af, at det kun er bestemte love og bestemmelser, som ministeren kan dispensere fra. Kirkeministeren er endvidere begrænset af, at en dispensation ikke må stride mod de grundlæggende forudsætninger i lovgivningen. En sådan vurdering beror på et konkret skøn.

3.1.2. Overvejelser i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde"

Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde" mener, at der i den kirkelige lovgivning skal være mulighed for, at man lokalt kan organisere sig på en måde, der giver mening for det enkelte menighedsråd, og at det er vigtigt, at der i den kirkelige lovgivning er gode muligheder for at imødekomme disse ønsker. Inden man ændrer på grundlæggende forudsætninger i den kirkelige lovgivning, er det imidlertid nødvendigt at have grundige analyser af konsekvenser og faldgrupper ved mulige løsninger. Styregruppen finder det derfor nødvendigt at lave forsøg, der bevæger sig ud over de grundlæggende forudsætninger i lovgivningen, inden der iværksættes konkrete lovinitiativer. Styregruppen anbefaler derfor, at der skabes mulighed for at gennemføre forsøg, der ligger ud over de nuværende muligheder i den gældende lovgivning.

Menighedsrådenes organisering på folkekirkens område er hjemlet i lov om menighedsråd, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., hvorfor styregruppen anser disse dele af den kirkelige lovgivning for relevant i forbindelse med en forsøgslovgivning. Styregruppen mener således, at forsøg fortsat skal afgrænses til dele af den folkekirkelige lovgivning, og at forslaget i forhold til gældende regler om samarbejde mellem menighedsråd ikke skal omfatte forsøg med lov om valg til menighedsråd. Det skal i denne forbindelse nævnes, at der er nedsat et udvalg om menighedsrådsvalg og fremtidig valgform, som bl.a. har til opgave at undersøge, om lov om valg til menighedsråd skal ændres.

Styregruppen vurderer, at det vil være gavnligt at lave forsøg med flytning af opgaver, kompetence og finansiering, hvor arbejdsgiveransvaret følger med i kraft af flytning af kompetencen.

Det er afgørende for styregruppen, at menighedsrådene også i forsøgslovgivningen er den centrale myndighed i forhold til løsning af sognets opgaver og i udviklingen af det kirkelige liv i sognet. Derfor er det også afgørende, at menighedsrådenes selvbestemmelse og frivillige deltagelse fastholdes. Derfor foreslår styregruppen, at menighedsråd hver især træffer beslutning om forsøg ved simpelt flertal. Når kompetencen til godkendelse af forsøg ligger hos kirkeministeren, kan ministeren ved godkendelsen tilstræbe, at nye menighedsråd ikke overtager forsøg igangsat af det tidligere siddende menighedsråd. Derfor indstiller styregruppen, at forsøg ikke iværksættes ved udløbet af en valgperiode. Der foreslås på denne baggrund fleksible regler for forsøgsperioden, som er på 2 år med mulighed for forlængelse med op til 2 år. Af samme grund foreslår styregruppen, at menighedsrådene kan ophæve forsøget inden forsøgsperiodens udløb, hvis menighedsrådene er enige herom.

Styregruppen peger på, at det bl.a. vil være relevant at iværksætte forsøg om:

- Fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale.
- Forsøg med samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og – vedligeholdelse enten om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør (opgaven flyttes til ekstern leverandør), eller ved at opgaven, ansvaret og finansiering placeres i provstiet.
- Forsøg med placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiet.
- Forsøg med ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed.
- Forsøg med puljer i provstiudvalgs-kassen.
- Forsøg med menighedsrådets interne roller og opgaver.

Styregruppen har overvejet, hvorvidt kapitel 8 i lov om menighedsråd skulle sættes ud af kraft, mens forsøgslovgivningen er gældende. Styregruppen har imidlertid vurderet, at dette ikke er hverken hensigtsmæssigt eller formålstjenesteligt.

Kapitel 8 i lov om menighedsråd omhandler også samarbejder, hvor menighedsråd ikke deltager. Det vil sige samarbejder mellem stiftsøvrighed og provstiudvalg, mellem to eller flere stiftsøvrigheder og mellem to eller flere provstiudvalg. Disse samarbejder er ikke omfattet af den foreslåede forsøgslovgivning.

Styregruppen er endvidere som tidligere nævnt opmærksom på, at kapitel 8 i lov om menighedsråd giver mulighed for at dispensere fra lov om valg til menighedsråd. Da lov om valg til menighedsråd ikke omhandler organisering i menighedsrådet, er den ikke omfattet af den foreslåede forsøgslovgivning. Styregruppen vurderer imidlertid, at det er fortsat er hensigtsmæssigt, at kirkeministeren kan dispensere fra lov om valg til menighedsråd.

Samlet set vil man derfor ved at opretholde reglerne i kapitel 8 i lov om menighedsråd sikre, at menighedsråd og andre kirkelige myndigheder ikke bliver begrænset ved indførslen af den foreslåede forsøgslovgivning.

3.1.2. Kirkeministeriets overvejelser

Kirkeministeriet kan tilslutte sig overvejelserne i Styregruppen vedr. ”Menighedsråd på jeres måde”.

3.1.3. Lovforslagets udformning

Med lovforslaget foreslås det, at der skabes mulighed for, at menighedsrådene kan afprøve nye organisationsformer, hvormed de får mulighed for at organisere sig individuelt med den for dem hver især helt rigtige balance mellem administrative og kirkelige opgaver, således at man imødekommer mangfoldigheden blandt menighedsrådene og internt i menighedsrådene, som ikke ville kunne rummes inden for den ramme, som de nugældende regler udgør. Lovforslaget åbner derfor op for, at der gøres forsøg med organisering, der ikke tidligere har været mulighed for at afprøve.

Det fremgår således af den foreslåede § 3, stk. 1, at formålet med forsøg er at afprøve rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde og skabe bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt.

Med lovforslagets § 1 foreslås, at ministeren får kompetence til at godkende forsøg på folkekirkens område.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1 sikrer, at der fortsat er en central styring af, hvilke forsøg der sættes i værk. Ministeriet udbyder årligt rammer for en eller flere forsøgstyper. Rammerne udbydes på baggrund af en vurdering af, indenfor hvilke områder det vil være relevant at overveje at ændre den

kirkelige lovgivning. Rammerne kan være mere eller mindre specifikke og offentliggøres bl.a. på km.dk og på Den Digitale arbejdsplads. Menighedsrådene kan indenfor de pågældende rammer ansøge ministeriet om at deltage i forsøget.

Ved godkendelsen skal kirkeministeren inddrage hensynet til demokratisk legitimitet, åbenhed og gennemsigtighed.

Med lovforslagets § 2, stk. 1, afgrænses forsøgene til at gælde relevante regler om menighedsråds organisering, hvilket vil sige lov om menighedsråd, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om folkekirkens økonomi og lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. Det betyder, at menighedsråd får mulighed for at indgå i forsøg, hvor administrative opgaver, herunder arbejdsgiverfunktionen, flyttes til en anden kirkelig myndighed eller til et samarbejde fx mellem menighedsråd.

Placering af arbejdsgiveransvaret har løbende været drøftet blandt andet i Udvalg om Provstestillingen og provstiets funktion, idet mange menighedsråd oplever arbejdsgiveransvaret som vanskeligt. I den forbindelse har man også overvejet muligheden for at flytte arbejdsgiveransvaret fra menighedsrådet til en anden myndighed fx provstiudvalget. Behovet har igen vist sig i forbindelse med projektet "Menighedsråd på jeres måde" og kampagnen "Bort med kirkebøvlet, Bertel". Lovforslaget giver mulighed for at afprøve forsøg på dette område.

Organisationsaftalerne/overenskomsten for kirkefunktionærer rummer allerede i dag mulighed for, at såvel et eller flere menighedsråd men også andre folkekirkelige myndigheder kan indtræde i arbejdsgivers forpligtelser i henhold til organisationsaftalen/overenskomsten, idet cirkulærebemærkninger til aftalerne præciserer, at når der i aftalerne henvises til menighedsråd eller ansættelsesmyndighed, er det en samlet betegnelse for folkekirkelige ansættelsesmyndigheder. Der kan således være tale om, at ansættelsesmyndigheden udgøres af et eller flere menighedsråd i samarbejde eller af en anden folkekirkelig myndighed.

Ifølge den foreslåede § 2, stk. 2, kan deltagerne i forsøg være et eller flere menighedsråd, eventuelt i samarbejde med provstiudvalg, biskopper, stiftsøvrigheder eller andre folkekirkelige myndigheder. Det er fx alle institutioner under fællesfonden, kirkegårde med eget cvr-nr. m.v.

Det foreslås med lovforslagets § 4, at kirkeministeren godkender forsøg på baggrund af en ansøgning fra deltagerne i det enkelte forsøg. Således sikrer den foreslåede bestemmelse, at forsøgene sker under en fastlagt ramme og med en kontrolleret understøttelse i henhold til den i lovforslagets nævnte forsøgsskabelon. Det er vigtigt at forsøgene styres, så det sikres, at der opnås erfaringsopsamling på de områder i lovgivningen, som det kan overvejes at ændre.

Med henblik på at sikre repræsentativitet bør der være 10 – 15 menighedsråd/samarbejde mellem menighedsråd, som afprøver det enkelte forsøg. Forsøgene inden for forsøgstypen kan iværksættes i forskellige provstier og stifter. De er derfor ikke geografisk begrænsede.

Både mindre og større menighedsråd samt land og by bør være repræsenteret i forsøgene for at kunne vurdere, om forsøgsmodellens egnethed afhænger af disse forhold.

Ved lovens ikrafttræden foreslås det, at der for eksempel udbydes forsøg om følgende emner (forsøgstyper):

- Fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale.
- Forsøg med samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og – vedligeholdelse enten om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør (opgaven flyttes til ekstern leverandør), eller ved at opgaven, ansvaret og finansiering placeres i provstiet.
- Forsøg med placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiet.

- Forsøg med ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed.
- Forsøg med puljer i provstiudvalgskassen.
- Forsøg med menighedsrådets interne roller og opgaver.

Det foreslås, at kompetencen til at beslutte, om et menighedsråd ønsker at deltage i et forsøg, træffes af det pågældende menighedsråd, jf. lovforslagets § 3, stk. 2. Hvis der er tale om et samarbejde mellem menighedsråd, skal beslutningen træffes af de enkelte menighedsråd.

Det er ligeledes det enkelte menighedsråd, der kan beslutte at udtræde af forsøget i løbet af forsøgsperioden, eller ansøge kirkeministeren om forlængelse af forsøgsperioden, hvis der er tale om et samarbejde mellem menighedsråd, forudsætter beslutningen, at de samarbejdende menighedsråd er enige herom, jf. de foreslåede § 7, stk. 2, og § 8, stk. 1. Det bemærkes, at et menighedsråd/et samarbejde mellem menighedsråd, der ønsker at udtræde af forsøget i forsøgsperioden, ikke kan forhindre de øvrige menighedsråd, der afprøver samme forsøg, i at fortsætte forsøget. Ved uenighed mellem menighedsrådene, foreslås det, at ministeren afgør, om forsøget kan ophæves og eventuelle vilkår herfor, jf. den foreslåede § 8, stk. 2. Dette svarer til den nuværende ordning vedrørende samarbejder i menighedsrådslovens kapitel 8, hvor kirkeministeren har dispenseret fra dele af den kirkelige lovgivning.

I forbindelse med udarbejdelse af forsøgsskabelon skal der tages stilling til, hvilken instans der skal understøtte forsøget, jf. den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 4, stk. 4. Det kan f.eks. være Landsforeningen af Menighedsråd, stifterne eller en ekstern konsulent, der understøtter forsøget. Der er tale om en såkaldt facilitatorrolle. Facilitator skal bistå menighedsrådene med rådgivning og administrativ bistand i løbet af forsøgsperioden. Facilitator skal ligeledes bidrage til løsning af konflikter mellem forsøgsdeltagere i form af konflikthåndtering. Af hensyn til en ensartet facilitering indenfor samme forsøgstype herunder af hensyn til en ensartet evaluering, skal det som udgangspunkt være samme facilitator, der udøver faciliteringen af alle forsøg indenfor samme forsøgstype. Ved evaluering af forsøget skal facilitatorrollen også evalueres, og det vil derfor være relevant, at der afprøves forskellige facilitatorer særligt på tværs af forsøgstyperne.

Stiftsøvrighederne og biskopperne har det overordnede tilsyn med menighedsråd og provstiudvalg, herunder det overordnede tilsyn med forsøg, jf. den gældende tilsynsordning i folkekirken som bl.a. fremgår af lov om menighedsråd § 45.

Da stiftsøvrighederne og biskopperne har den overordnede tilsynsforpligtelse med forsøg forudsættes det, at facilitator og stiftsøvrighederne/biskopperne er i dialog, i det omfang der er behov herfor.

Hvis et forsøg indebærer flytning af kompetence mv. til den myndighed, som efter gældende ret har tilsynspligten med det konkrete område, skal der tages stilling til tilsynet. Tilsynet kan i givet fald eventuelt flyttes til stiftsøvrigheden/biskoppen eller til et andet provstiudvalg.

Med lovforslagets § 4, stk. 5, foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om ansøgning til forsøg, forsøgsskabelonen, facilitering m.v.

Med lovforslagets § 9 foreslås det, at de udfyldte forsøgsskabeloner offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside med henblik på at sikre gennemsigtighed for folkekirken myndigheder og øvrige interessenter i forhold til, hvad der gøres forsøg med. Den foreslåede offentliggørelse har endvidere til formål at fungere som inspiration for andre menighedsråd m.v.

3.2. Evaluering

3.2.1. Gældende ret

I folkekirken er der tradition for, at menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder samarbejder inden for gældende regler eller med brug af lovgivningens dispensationsmuligheder med henblik på at undersøge, om ændrede organisationsformer kan være til gavn for det lokale kirkelige liv. Disse samarbejder bliver evalueret på møder, i bestyrelser for samarbejder, i provstiudvalgene og i stiftsadministrationerne. Der arbejdes ligeledes ofte på at udbrede "den gode ide". Der er imidlertid stor forskel på omfanget og formaliteten i forhold til gennemførelse, evaluering og udbredelse, og det er kendetegnet ved at foregå lokalt. Det betyder, at erfaringerne fra samarbejderne ikke får maksimal effekt på landsplan, og at Kirkeministeriet kun i begrænset omfang får mulighed for at inddrage de lokale erfaringer i ministeriets generelle lovarbejde. Med lovforslaget ønsker man en central erfaringsopsamling, så man får et solidt og bredt grundlag for en eventuel samlet revision af den kirkelige lovgivning.

I den kirkelige lovgivning er der ikke hjemlet en pligt til evaluering af samarbejder eller dispensationer i medfør af menighedsrådslovens kapitel 8. Kirkeministeren kan dog som betingelse for dispensation i medfør af § 43 i lov om menighedsråd kræve, at der foretages en evaluering af projektet. Der er ikke en generel praksis for at kræve evaluering i forbindelse med dispensation.

3.2.2 Overvejelser i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde"

Styregruppen ønsker, at kirkeministeren skal evaluere det kirkelige regelsæt i forhold til menighedsrådenes interne og eksterne organisering. Styregruppen mener, at reglerne på folkekirkenes område bør forenkles, og at menighedsrådene skal have mulighed for at organisere sig individuelt og fleksibelt. De skal have mulighed for at være menighedsråd på deres måde med den for dem hver især helt rigtige balance mellem administrative og kirkelige opgaver. Overvejelser om ændring af lovgivningen forudsætter et bredt og grundigt erfaringsgrundlag, men på visse områder kan det være svært at forudsige konsekvenserne af ændringer i lovgivningen. Det er derfor relevant, at forsøg evalueres, og at evalueringen forankres centralt. Styregruppen foreslår, at evaluering af forsøg finansieres af fællesfonden, da finansiering af evaluering over kirkekassen kan afholde menighedsråd fra at deltage i forsøg.

Styregruppen mener, at der i forbindelse med evalueringen skal være særligt fokus på evaluering af ekstraudgifter og effektivitet i provstiet i forbindelse med placering af opgaver i provstiudvalget.

3.2.2. Kirkeministeriets overvejelser

Kirkeministeriet kan tilslutte sig overvejelserne i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde".

3.2.3. Lovforslagets udformning

Med lovforslagets kapitel 6 foreslås det, at der skal foretages evaluering af de enkelte forsøg, jf. lovforslagets § 10. Herved sikres, at forsøgsresultaterne bliver forankret centralt i Kirkeministeriet. Det betyder, at kirkeministeren får et bedre grundlag for at beslutte, om der er behov for at revidere den kirkelige lovgivning, og at succesfulde organisationsformer bedre kan udbredes på landsplan.

Det foreslås, at der fastsættes en række konkrete parametre for evalueringen, jf. lovforslagets § 11, stk. 1.

Med forslaget sikres det, at evalueringen bindes op på de forhold i lovgivningen, som kirkeministeren overvejer at ændre. Det sikres endvidere, at ministeren i forbindelse med en eventuel revision af lovgivningen kan foretage en vurdering på baggrund af generelle tendenser, som er udledt på tværs af konkrete forsøg inden for forskellige områder.

De foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 10 og § 11 om evaluering af forsøg betyder endvidere, at der sikres en erfaringsbase, som ministeriet kan trække på i mange sammenhænge, bl.a. i forhold til udarbejdelse af vejledningsmateriale og standardvedtægter.

Med lovforslagets § 11, stk. 2, foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om evaluering. Det kan fx være vedrørende metodevalg, frister og finansiering.

Med lovforslagets § 12 foreslås det, at Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) står for alle evalueringer i henhold til dette lovforslag. Formålet hermed er at sikre professionel og ensartet evaluering.

Det foreslås, jf. lovforslagets § 12, stk. 2, at evalueringen skal være afsluttet og indsendt til Kirkeministeriet senest 3 måneder efter, at forsøget er afsluttet, således at forsøgsdeltagerne har forsøget i frisk erindring, når evalueringen foretages. Herved sikres, at viden ikke går tabt.

Formålet med 3-måneders fristen er endvidere at sikre kirkeministeren en hurtig tilbagemelding på forsøgsresultaterne, så en evt. lovændring af reglerne ikke bliver begrænset af en langtrukken evalueringsproces.

Med lovforslagets § 13 foreslås det, at evalueringerne af forsøg offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside. Formålet med forslaget er at sikre gennemsigtighed for folkekirkens myndigheder og øvrige interessenter i resultaterne af forsøg. Den foreslåede offentliggørelse har endvidere til formål at fungere som inspiration for andre menighedsråd m.v.

Det foreslås med lovforslagets § 6, stk. 3, at fællesfonden afholder udgifterne til evaluering af forsøg.

En evaluering vil blive opfattet som en ekstra udgift for menighedsrådene i forhold til det at afprøve en ny organisationsform. Forsøget foregår som sådan uafhængigt af evalueringen, men med lovforslaget bliver evalueringen en betingelse for forsøget.

Ved at foreslå, at fællesfonden afholder udgifterne til evaluering, sikres det, at også de menighedsråd, som ikke har råd til at gennemføre forsøg, hvis de også skal finansiere en evaluering, ikke afholder sig fra at deltage i forsøget. Således sikres også repræsentativiteten i forsøgene, idet krav om evaluering ikke kommer til at udelukke visse grupper af menighedsråd fra at deltage.

Ved forslaget undgås det endvidere, at menighedsråd, der vil undlade at deltage i forsøg, fordi de ikke mener, at det er dem, der skal finansiere evaluering af forsøg, afholder sig fra at deltage.

3.3. Samarbejde mellem menighedsråd

3.3.1. Gældende ret

Flere menighedsråd kan beslutte at etablere samarbejde om løsning af kirkelige og administrative opgaver.

Er der tale om samarbejde om opgaver, der finansieres af kirkekassen, skal menighedsrådene blot optage en række nærmere lovbestemte bestemmelser om samarbejdet i en vedtægt og offentliggøre den på stiftets hjemmeside, jf. § 42 a, stk. 1, i lov om menighedsråd.

Samarbejde om enkeltstående aktiviteter, hvor den eventuelle fælles udgift afregnes umiddelbart og afholdes forholdsmeget af de deltagendes menighedsråds kirkekasser, er dog undtaget fra kravet om udarbejdelse af vedtægt og offentliggørelse heraf, jf. lov om menighedsråd § 42 a, stk. 2, 2. pkt.

Menighedsrådene kan endvidere vælge at indgå samarbejde, der kræver dispensation fra den kirkelige lovgivning, jf. § 43, stk. 1-5, i lov om menighedsråd. Er dette tilfældet, skal menighedsrådene udarbejde en vedtægt indeholdende en række lovbestemte bestemmelser samt indsende samarbejdsvedtægten til godkendelse hos Kirkeministeriet, som skal vurdere, om samarbejdet er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i sognet. Når vedtægten er godkendt, offentliggøres den på ministeriets hjemmeside.

Bestemmelsen i lov om menighedsråd § 43, stk. 1, mulighed for dispensation fra reglerne i kapitel 1-7 og kapitel 9 i lov om menighedsråd samt regler i lov om valg til menighedsråd, lov om folkekirkens økonomi, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

Hvis menighedsrådene er geografisk placeret inden for samme provsti, kan de vælge at etablere samarbejdet med provstiet som ramme – altså hvor finansieringen sker på provstiniveau. Det forudsætter, at der forinden drøftelsen på budgetsamrådet er truffet beslutning i de enkelte menighedsråd om samarbejdet, herunder finansieringen, fx i form af godkendelse af en vedtægt for samarbejdet. Menighedsrådets beslutning skal fremgå af menighedsrådets beslutningsprotokol, og beslutningen afgrænser mandatet til de repræsentanter for menighedsrådet, som deltager i budgetsamrådet. Herefter skal beslutning om samarbejde træffes på budgetsamråd, og udgifterne til samarbejdet finansieres af provstiudvalgs-kassen, jf. § 43 a i lov om menighedsråd. § 43 a er således en ren finansieringsbestemmelse.

Denne særlige beslutningsprocedure for iværksættelse af samarbejde med provstiet som ramme gælder uanset om, der er tale om et samarbejde i medfør af § 42 a eller § 43 i lov om menighedsråd.

Den nærmere regulering af beslutningsprocessen for iværksættelse af samarbejde med provstiet som ramme samt ophævelsen af samarbejdet er reguleret i lov om folkekirkens økonomi. Det følger herefter af § 5, stk. 6, i lov om folkekirkens økonomi, at budgetsamrådet kan beslutte at iværksætte samarbejde med provstiet som ramme, jf. § 43 a, stk. 1, i lov om menighedsråd. Om stemmевægtningen fremgår, jf. § 5, stk. 7, i lov om folkekirkens økonomi, at, når der på budgetsamrådet træffes beslutning om etablering af samarbejde i medfør af § 43 a i lov om menighedsråd, vægtes det enkelte menighedsråds stemme i forhold til antal af valgte medlemmer i det enkelte råd, og beslutningen træffes ved kvalificeret flertal på 2/3.

Et samarbejde med provstiet som ramme, jf. § 43 a i lov om menighedsråd, ophører, hvis der på et efterfølgende budgetsamråd ikke er et kvalificeret flertal for at fortsætte samarbejdet.

For samarbejder med provstiet som ramme gælder det, at enkelte sogne ikke kan blokere for denne type samarbejde. Dog gælder det, at de sogne, der ikke ønsker at deltage, ikke kantvinges ind i et samarbejde. Sognene må dog acceptere, at der prioriteres midler til et sådant samarbejde af provstiudvalgs-kassen.

3.3.2. Overvejelser i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde"

Selv om der allerede i dag er vide muligheder for samarbejde mellem menighedsråd enten ved direkte hjemmel eller ved dispensation, er der er menighedsråd, der ikke er opmærksomme på disse muligheder. Styregruppen finder derfor, at der bør arbejdes med at synliggøre eksisterende muligheder for samarbejde, herunder sikre, at der er standardvedtægter og vejledningsmateriale til rådighed for menighedsrådene.

Styregruppen er opmærksom på, at der kan være menighedsråd, der kun kommer i gang med et samarbejde med et andet menighedsråd om løsning af opgaver, hvis der ligger en standardvedtægt, som de kan tage ned fra hylden.

Styregruppen er i denne sammenhæng bevidst om, at der kan være menighedsråd, der finder det udfordrende at ansøge ministeriet om dispensation, hvorfor de afholder sig derfra. Styregruppen mener derfor, at det er relevant at belyse, om der i stedet for dispensationslovgivning kan indføres direkte hjemmel til visse typer af samarbejde.

Styregruppen ønsker, at det afdækkes om de begrænsninger, der findes i lovgivningen, er til hinder for samarbejde mellem menighedsråd om opgaver. Herunder om de hensyn, der varetages i opgavefordeling mellem niveauerne, skal justeres. Styregruppen mener, at det bør overvejes, om der kan skabes yderligere fleksibilitet og frihed for menighedsrådene til at ændre placering af opgaver, så de varetages på et andet niveau end i dag. Derfor finder styregruppen det væsentligt, at der gøres forsøg med ændret opgavefordeling, som der ikke kan gives dispensation til efter de nugældende regler. Formålet med

forsøgslovgivningen er derfor bl.a. at give mulighed for denne type forsøg og dermed opnå erfaringer, som ikke kan opnås inden for den nugældende lovgivnings rammer og begrænsninger.

3.3.3. Kirkeministeriets overvejelser

Kirkeministeriet kan tilslutte sig overvejelserne i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde".

3.3.4 Lovforslagets udformning

Det foreslås med lovforslagets § 3, stk. 2, at det er menighedsrådet, der træffer beslutning om, hvorvidt rådet ønsker at deltage i et forsøg. Dette understøttes af den foreslåede § 5, stk. 1, hvor det fremgår, at det er frivilligt for menighedsrådet om, det vil deltage i forsøg. Der er således lagt afgørende vægt på, at det er menighedsrådenes ønske om at afprøve nye samarbejds- og organisationsformer, der skal drive værket.

Vedrørende ophævelse af samarbejdet i løbet af forsøgsperioden og forlængelse af forsøget henvises til bemærkningerne i afsnit 3.1.3 om lovforslagets § 7, stk. 2 og § 8.

Med forslaget sikres, at de menighedsråd, der ønsker at afprøve nye organisationsformer, får mulighed for det, mens de menighedsråd, der ikke oplever et behov for nye organisationsformer, ikke vil blive berørt, jf. afsnit 2. vedr. "Baggrund".

Ved lovforslagets § 4, stk. 1, foreslås det, at kirkeministeren godkender forsøg på baggrund af ansøgning fra de menighedsråd, der ønsker at deltage i det enkelte forsøg. Således sikrer den foreslåede bestemmelse, at forsøgene sker under en fastlagt ramme og med en kontrolleret understøttelse i henhold til lovforslagets forsøgsskabelon. Det er vigtigt, at forsøgene styres, så det sikres, at der opnås erfaringsopsamling på de områder i lovgivningen, som det kan overvejes at ændre.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 4, stk. 1, gør det muligt at sikre konkret erfaringsopsamling i forhold til udarbejdelse af standardvedtægter og vejledningsmateriale om bestemte organisationsformer.

3.4. Samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg

3.4.1. Gældende ret

Samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg, der kræver dispensation fra den kirkelige lovgivning, er hjemlet i § 43 b i lov om menighedsråd. Det følger af § 43 b, stk. 1, i lov om menighedsråd, at de i § 43, stk. 1-5, nævnte regler om samarbejde mellem menighedsråd finder tilsvarende anvendelse på bl.a. samarbejde mellem menighedsråd og et eller flere provstiudvalg.

Bestemmelsen giver således mulighed for, at der i forbindelse med samarbejder mellem menighedsråd og provstiudvalg kan meddeles dispensation fra dele af den kirkelige lovgivning efter samme principper, som når der er tale om samarbejde mellem to eller flere menighedsråd, jf. afsnit 3.3.1. Finansiering af samarbejder mellem menighedsråd og provstiudvalg finansieres som udgangspunkt over kirkekasserne. Kirkeministeren kan give dispensation til, at samarbejdet finansieres over provstiudvalgskassen.

Som følger af sammenhængen med dispensationsbestemmelsen i § 43, stk. 1, i lov om menighedsråd, gælder tillige de samme grundlæggende principper om, at der alene kan ske godkendelse af samarbejdsaftaler, hvori dele af den kirkelige lovgivning fraviges, så længe disse fravigelser ikke strider imod den kirkelige lovgivnings grundlæggende forudsætninger.

Kirkeministeriet har i enkelte tilfælde givet dispensation til, at menighedsråd kan flytte opgaver, ansvaret herfor (kompetence) og finansiering heraf til provstiudvalget i forbindelse med, at der oprettes en såkaldt pulje i provstiudvalgskassen til finansieringen af samarbejdet. Det har i den forbindelse bl.a. været en forudsætning, at der er blevet fastsat en fast årlig udgiftsramme for puljen. Endvidere har ministeriet lagt vægt på, at der er en præcis formulering og afgrænsning af formålet med puljen. Det har desuden været afgørende for en dispensation, at menighedsrådene fortsat har indflydelse på og indsigt i økonomien vedrørende disse udgifter. Involvering og indsigt kan f.eks. være på et overordnet plan via budgetsamråd, således at generelle forhold som puljernes størrelse samt de hensyn, der prioriteres og tildeles midler efter, bliver drøftet på budgetsamråd.

Når to eller flere menighedsråd samarbejder, og der ikke kræves dispensation til samarbejdet, skal de som udgangspunkt udarbejde en vedtægt for samarbejdet, som skal offentliggøres på stiftets hjemmeside, jf. § 42 a. Derimod er der ikke i den kirkelige lovgivning krav om, at der skal udarbejdes en vedtægt i forbindelse med samarbejder mellem menighedsråd og provstiudvalg, når der ikke kræves dispensation. Et sådan samarbejde følger almindelige aftaleretlige principper.

Det er et grundlæggende princip i den kirkelige lovgivning, at et samarbejde mellem et eller flere menighedsråd og et eller flere provstiudvalg som udgangspunkt forudsætter enighed mellem samarbejdspartenerne. Der er dog tre situationer, hvor menighedsrådene har mulighed for at flytte kompetence til provstiudvalget uden, at provstiudvalget behøver at være enig i beslutningen.

Provstiudvalget skal mindst én gang hvert år indkalde en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i provstiet til budgetsamråd, jf. § 5, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi.

Budgetsamrådet kan beslutte, at personalenormeringen fastlægges af provstiudvalget og i så fald fastlægge retningslinier for personalenormering. Beslutningen træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd og er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode, jf. § 5, stk. 5, i lov om folkekirkens økonomi.

Endvidere kan menighedsrådene i henhold til § 5, stk. 4, på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd beslutte at flytte provstiudvalgets kompetence til at fastsætte rammer og anlægsbevillinger til de kirkelige kasser samt fastsætte ligningsbeløbet til disse kasser til budgetsamrådet. Beslutningen er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode. Provstiudvalgets og budgetsamrådets kompetencer fastlægges i en vedtægt.

Endelig kan flere menighedsråd i ét provsti beslutte at etablere de i § 42 a og § 43 nævnte former for samarbejde med provstiet som ramme. Beslutning derom skal træffes på budgetsamråd, og udgifterne til samarbejdet finansieres af provstiudvalgskassen, jf. § 5, stk. 6-7, og § 17 g, stk. 4, i lov om folkekirkens økonomi, jf. afsnit 3.3.1.

3.4.2. Overvejelser i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde"

Styregruppen foreslår, at provstiudvalget er forpligtet til at deltage i et forsøg med flytning af kompetence fra menighedsråd til provstiudvalg, hvis mindst 20% af menighedsrådene i et provsti ønsker at deltage i forsøget. Hvis mindre end 20% af menighedsrådene i et provsti ønsker at indgå i et forsøg, hvor der samarbejdes med provstiudvalget, kan dette forsøg kun iværksættes, hvis provstiudvalget er enig heri.

Baggrunden for denne indstilling er, at man ønsker en stillingtagen til hensigtsmæssigheden af at ændre lovgivningen i forhold til enigheds/frivillighedsaspekt i samarbejder mellem menighedsråd og provsti.

For menighedsrådene består det frivillige aspekt i, at de frit kan vælge, om de vil indgå i et samarbejde, hvor alle administrative opgaver, kompetence og finansiering heraf placeres i provstiudvalget. Et samarbejde kan ikke tvinge provstiets øvrige menighedsråd til at deltage i samarbejdet.

For provstiudvalget gælder der frivillighed i forhold til at indgå i samarbejder, som mindre end 20% af provstiets menighedsråd deltager i. Når der derimod er tale om samarbejder mellem menighedsråd og provstiudvalg, hvor mindst 20% af provstiets menighedsråd deltager, er provstiudvalget forpligtet til at deltage.

Formålet er således at undersøge, om man kan give menighedsrådene større frivillighed i forbindelse med placering af opgaver i provstiet uden at være begrænset af krav om provstiudvalgets samtykke, samtidig med at der tages hensyn til, at opgaver mm. skal have et vist omfang, før det giver mening at placere dem i provstiudvalget.

Styregruppen har lagt vægt på, at det med lovforslaget bliver lettere for menighedsrådene at placere udgifter i provstiudvalgskassen. Styregruppen har lagt vægt på, at der også her skabes en øget fleksibilitet for menighedsrådene i forhold til de gældende samarbejdsregler om finansiering.

Styregruppen er særligt opmærksom på, at finansiering af opgaver i provstiet, der tidligere har været varetaget af menighedsrådet, kan medføre en udgift for provstiudvalget, som ligger ud over det beløb, menighedsrådet har brugt til opgaven. Det kan særligt være tilfældet i opstartsfasen, hvor provstiudvalget evt. skal ud og investere i nye systemer, nye medarbejdere og ny ekspertise, herunder køb af konsulentytelser eller kompetenceudvikling af nuværende medarbejdere.

Endvidere har det en betydning, at mange af menighedsrådets opgaver bygger på frivillig arbejdskraft. Det vil sige, at der ikke er budgetteret med udgifter til disse opgaver. Men når opgaven placeres i provstiudvalget, er der ikke længere tale om frivillig varetagelse af opgaver, hvorfor de bliver forbundet med en udgift. Stordriftsfordele kan evt. afhjælpe en del af denne problematik.

Ordningen indebærer en risiko for, at provstiudvalget investerer i tiltag, der senere kan vise sig at være overflødige, fx fordi menighedsrådene efter forsøgsperioden på 2 år ikke ønsker at fortsætte forsøget.

Styregruppen er endvidere bevidst om, der vil kunne være en afledt effekt på de opgaver provstiudvalget og provsten allerede varetager, bl.a. det økonomiske tilsyn med menighedsrådene og provstesynet, når provstiudvalget tillægges eller påtager sig nye opgaver. Det kan bl.a. medføre, at der vil være mindre tid til at varetage disse opgaver, eller at provstiudvalget må investere i kompetenceudvikling af medarbejdere, ansætte nye medarbejdere eller hyre ekstern bistand til nogle af de praktiske, administrative opgaver. Der bør derfor i forbindelse med forsøg og eventuelle senere regelændringer være særligt fokus på det økonomiske aspekt, herunder finansiering af samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg og ligning til provstiets øvrige menighedsråd.

3.4.3 Kirkeministeriets overvejelser

Kirkeministeriet kan tilslutte sig overvejelserne i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde".

3.4.4 Lovforslagets udformning

Det foreslås med lovforslagets § 3, stk. 2, at det er menighedsrådene, der træffer beslutning om, hvorvidt menighedsrådet ønsker at deltage i forsøg. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 5, stk. 1, hvor det fremgår, at det er frivilligt for menighedsrådene at deltage i forsøg. Der er således lagt afgørende vægt på, at det er menighedsrådenes ønske om at afprøve nye samarbejds- og organisationsformer, der skal drive værket.

Det er frivilligt for menighedsrådene at deltage i forsøg. Med forslaget til § 5, stk. 2, bliver provstiudvalgene derimod forpligtet til at deltage i samarbejde med et eller flere menighedsråd, hvis mindst 20% af provstiets menighedsråd ønsker det. Hensynet bag procentsatsen er, at hvis provstiudvalget skal pålægges

at deltage i et samarbejde med et eller flere menighedsråd, skal det sikres, at opgavemængden har en sådan volumen, at det giver mening at placere den hos provstiudvalget.

Den foreslåede § 5, stk. 2, sikrer, at de menighedsråd, der ønsker at afprøve nye organisationsformer, får mulighed for det, mens de menighedsråd, der ikke oplever et behov for nye organisationsformer, ikke vil blive berørt.

Er der tale om et samarbejde mellem provstiudvalget og menighedsråd, der udgør under 20% af provstiets menighedsråd, foreslås det med lovforslagets § 5, stk. 3, at provstiudvalget beslutter, om det giver mening at deltage i samarbejdet, herunder evt. placere opgaver hos provstiudvalget. Det giver ligeledes provstiudvalget mulighed for at vurdere, om udvalget i øvrigt finder det hensigtsmæssigt at deltage i samarbejder med mindre end 20% af provstiets menighedsråd.

Det er som beskrevet i afsnit 3.1.3. det enkelte menighedsråd, der kan beslutte at udtræde af forsøget i løbet af forsøgsperioden, eller ansøge kirkeministeren om forlængelse af forsøgsperioden, Hvis der er tale om et samarbejde mellem menighedsråd, forudsætter beslutningen, at de samarbejdende menighedsråd er enige herom, jf. de foreslåede § 7, stk. 2, og § 8, stk. 1. Det bemærkes, at et menighedsråd/et samarbejde mellem menighedsråd, der ønsker at udtræde af forsøget i forsøgsperioden, ikke kan forhindre de øvrige menighedsråd, der afprøver samme forsøg, i at fortsætte forsøget. Ved uenighed mellem menighedsrådene, foreslås det, at ministeren afgør, om forsøget kan ophæves og eventuelle vilkår herfor, jf. den foreslåede § 8, stk. 2. Dette svarer til den nuværende ordning vedrørende samarbejder i menighedsrådslovens kapitel 8, hvor kirkeministeren har dispenseret fra dele af den kirkelige lovgivning.

Provstiudvalgene kan derimod kun ophæve forsøget, hvis kirkeministeren efter provstiudvalgets anmodning finder rimelig grund hertil, jf. den foreslåede § 8, stk. 1, 2. pkt. Den foreslåede forskel understøtter, at der lægges afgørende vægt på menighedsrådenes frivillige deltagelse i forsøg.

Med lovforslagets § 6, stk. 2, foreslås det, at udgifterne til forsøg, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Ved sådanne forsøg nedsættes de deltagendes menighedsråds ligning tilsvarende som led i den almindelige budgetproces.

Finansiering af udgifterne til samarbejdet forudsætter, at menighedsråd ved almindeligt flertal i menighedsrådet kan indgå i et samarbejde med andre menighedsråd i provstiet. Hvis samarbejdet udgør mindst 20% af provstiets menighedsråd, kan samarbejdet placere opgaver, ansvar og udgifterne i provstiudvalgskassen. Det bliver således lettere for menighedsråd at placere finansieringen af opgaver i provstiudvalgskassen, idet der ved lovforslaget ikke er krav om 2/3 flertal på budgetsamrådet i modsætning til gældende ret.

De foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 5, stk. 1-3, medfører, at provstiudvalget kan påtage sig eller blive pålagt nye opgaver. Det vil have betydning i forhold til de opgaver provstiudvalget og provsten allerede varetager, bl.a. det økonomiske tilsyn med menighedsrådene og provstesynet, når provstiudvalget tillægges eller påtager sig nye opgaver. Det kan bl.a. medføre, at der vil være mindre tid til at varetage disse opgaver, eller at provstiudvalget må investere i kompetenceudvikling af medarbejdere, ansætte nye medarbejdere eller hyre ekstern bistand til nogle af de praktiske, administrative opgaver.

3.5. Samarbejde mellem menighedsråd og biskopper og stiftsøvrigheder

3.5.1. Gældende ret

§ 43 b i lov om menighedsråd anvendes bl.a., når menighedsråd og stiftsøvrigheder ønsker at indgå samarbejder, der kræver dispensation.

Det følger af § 43 b, stk. 1, i lov om menighedsråd, at de i § 43, stk. 1-5, nævnte regler om samarbejde mellem menighedsråd finder tilsvarende anvendelse på samarbejde mellem menighedsråd og en eller flere stiftsøvrigheder.

Bestemmelsen giver således mulighed for, at der i forbindelse med samarbejder mellem de nævnte folkekirkelige instanser kan meddeles dispensation fra dele af den kirkelige lovgivning efter samme principper, som når der er tale om samarbejde mellem to eller flere menighedsråd.

Som følger af sammenhængen med dispensationsbestemmelsen i § 43, stk. 1, gælder tillige de samme grundlæggende principper om, at der alene kan ske godkendelse af samarbejdsaftaler, hvori dele af den kirkelige lovgivning fraviges, så længe disse fravigelser ikke strider imod den kirkelige lovgivnings grundlæggende forudsætninger.

Når to eller flere menighedsråd samarbejder, og der ikke kræves dispensation til samarbejdet, skal de som udgangspunkt udarbejde en vedtægt for samarbejdet, som skal offentliggøres på stiftets hjemmeside, jf. § 42 a. Derimod er der ikke i den kirkelige lovgivning krav om, at der skal udarbejdes en vedtægt i forbindelse med samarbejder mellem menighedsråd og stiftsøvrigheder, når der ikke kræves dispensation, og hvor samarbejdspartnerne finansierer hver deres udgifter ved samarbejdet. Et sådan samarbejde følger almindelige aftaleretlige principper.

3.5.2 Overvejelser i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde"

Styregruppen indstiller, at kirkeministeren kan pålægge biskopper og stiftsøvrigheder at indgå i et samarbejde med menighedsråd. Baggrunden herfor er, at disse kirkelige myndigheder finansieres af fællesfonden, som henhører under kirkeministerens kompetence. Baggrunden er endvidere, at det skal sikres, at forslaget om samarbejdet har en vis volumen, før opgaven og ansvaret flyttes til stiftsniveauet, og at det er hensigtsmæssigt, at stiftsøvrigheden eller biskoppen indgår i samarbejdet.

3.5.3 Kirkeministeriets overvejelser

Kirkeministeriet kan tilslutte sig overvejelserne i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde".

3.5.4 Lovforslagets udformning

Det foreslås med lovforslagets § 3, stk. 2, og § 5, stk. 1, at det er menighedsrådene, der træffer beslutning om forsøg, og det er frivilligt for menighedsrådene at deltage i forsøg. Det foreslås derimod med lovforslagets § 5, stk. 4, at kirkeministeren kan pålægge biskopper og stiftsøvrigheder at indgå i forsøg med et eller flere menighedsråd.

Kirkeministeren skal i den forbindelse bl.a. sikre, at forsøget har en vis volumen, og at det er hensigtsmæssigt, at stiftsøvrigheden eller biskoppen indgår i samarbejdet.

Vedr. menighedsråds mulighed for at udtræde af forsøget henvises til afsnit 3.1.3. og omtalen af lovforslagets § 7 og 8. Biskopperne og stiftsøvrighederne kan kun ophæve forsøget, hvis kirkeministeren efter biskoppernes/stiftsøvrighedernes anmodning finder rimelig grund hertil, jf. den foreslåede § 8, stk. 1, 2. pkt. Den foreslåede forskel understøtter, at der lægges afgørende vægt på menighedsrådenes frivillige deltagelse i forsøg.

Med lovforslaget bliver det både muligt at indgå samarbejdsaftaler med biskoppen og med stiftsøvrigheden. Forslaget ligger i forlængelse af den "slankning" af stiftsøvrighedens opgaver, som bl.a. har betydet, at biskoppen udøver flere administrative og økonomiske tilsynsopgaver.

3.6. Organisering internt i menighedsråd

3.6.1. Gældende ret

Menighedsråd er internt organiseret med en række forskellige poster eller roller, som er fastlagt i lov om menighedsråd.

Det følger af § 8, stk. 1, i lov om menighedsråd, at menighedsrådet på det konstituerende møde vælger menighedsrådets formand og næstformand samt personer til de i § 9 nævnte enkeltmandsposter. Valgene har virkning for 1 år ad gangen.

Af lovens § 9, stk. 1, fremgår det, at menighedsrådet af sin midte vælger en kirkevæрге. Kirkefunktionærer, der er ansat ved kirken eller kirkegården, kan ikke vælges til kirkevæрге. Har to eller flere sogne fælles menighedsråd, kan der vælges en kirkevæрге for hver kirke. I sogne med flere kirker kan der vælges en kirkevæрге for hver af kirkerne. Herudover vælger menighedsrådet af sin midte en kasserer. Den praktiske udførelse af opgaverne kan knyttes til en af kirkens kirkefunktionærstillinger eller overlades til en professionel regnskabsfører, jf. lovens § 9, stk. 2. Formanden for menighedsrådet kan ikke vælges til kirkevæрге eller kasserer. Formanden kan endvidere ikke varetage hvervet som professionel regnskabsfører, jf. lovens § 9, stk. 3.

Menighedsrådet skal endvidere vælge en sekretær af sin midte, medmindre sekretærhvervet er knyttet til en af kirkens funktionærstillinger, jf. lovens § 9, stk. 4.

Endelig skal menighedsrådet i henhold til § 9, stk. 5, i loven vælge en kontaktperson af sin midte. Kontaktpersonen bemyndiges til på rådets vegne at give forskrifter og anvisninger til og modtage henvendelser fra kirkefunktionærerne om tjenstlige forhold. Opgaven som kontaktperson kan efter menighedsrådets beslutning deles mellem en af pastoratets præster og et af de valgte medlemmer.

Menighedsrådet skal fastsætte en vedtægt for kirkeværgens, kassererens, sekretærens og kontaktpersonens forretningsområde, jf. § 9, stk. 7, i lov om menighedsråd.

Herudover skal menighedsrådet vælge en bygningskyndig til at deltage i de årlige syn over kirken og kirkegården, jf. § 9, stk. 8, i lov om menighedsråd. Kirkeværgen kan ikke vælges til denne post, da den bygningskyndige sammen med menighedsrådet deltager i det årlige syn over kirken og kirkegården og dermed bl.a. skal føre tilsyn med kirkeværgens forretningsførelse.

Endelig fremgår det af § 9, stk. 9, i lov om menighedsråd, at menighedsrådet af sin midte skal vælge en person, der er bemyndiget til sammen med formanden at underskrive dokumenter vedrørende køb, salg og andre dispositioner over fast ejendom og optagelse af lån.

Et medlem af menighedsrådet har som udgangspunkt pligt til at modtage valg til formand, næstformand og de i § 9 nævnte enkeltmandsposter, jf. § 10, stk. 1, i lov om menighedsråd.

Kirkeministeren kan i henhold til § 43, stk. 6, i lov om menighedsråd efter ansøgning fra et menighedsråd dispensere fra bl.a. §§ 8 og 9 i lov om menighedsråd, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i sognet. En sådan dispensation må ikke strid mod lovens grundlæggende forudsætninger.

3.6.2. Overvejelser i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde"

Styregruppen henviser til, at menighedsrådenes ansvar gennem de seneste år dels er blevet større og dels er blevet mere tydeligt i de lovgivningsmæssige rammer og aftaler, der omfatter folkekirkens område.

Ligesom der er kommet flere krav til menighedsrådet som arbejdsgiver, hvorfor særligt kontaktpersonens opgaver er øget.

Styregruppen er bevidst om, at der er stor forskel på, hvorfor man stiller op til valg i menighedsråd. Motivation og interesse er således forskellig fra menighedsrådsmedlem til menighedsrådsmedlem. Rollerne og de opgaver, der knytter sig dertil, tager ikke hensyn til, at der kan være forskellig interesse for forskellige opgaver blandt menighedsrådets medlemmer. Det kan virke demotiverende for opstillingen til valg til menighedsråd, at man er vidende om, at der er bestemte roller og dermed opgaver, der skal fordeles blandt menighedsrådets medlemmer.

Styregruppen er ligeledes opmærksom på, at menighedsråd såvel som menighedsrådsmedlemmer er meget forskellige både i forhold til interesser og hvor deres faglighed ligger. Således kan der være menighedsråd, der ikke har mulighed for at dække de roller, som i dag skal besættes, hvorfor nogle opgaver ikke altid løses optimalt.

Styregruppen anfører, at det i kraft den store forskellighed i menighedsrådenes størrelse og skala er en udfordring, at opgaverne skal løses ud fra samme organisering. For små menighedsråd kan de i loven fastsatte roller virke som en overorganisering, da der måske er meget få opgaver. For små menighedsråd med mange opgaver kan de i loven fastsatte roller samtidig give en udfordring, da menighedsrådsmedlemmerne i visse tilfælde er nødsaget til at påtage sig flere roller og dermed flere opgaver, end de egentlig magter. Herudover understøtter rollerne, at rådet består af enkeltfunktioner med et ressortområde, og at de ikke kan løses i fællesskab på en nem måde.

Den nuværende rollefordeling kan for store menighedsråd understøtte en silotækning. For store menighedsråd tages der heller ikke højde for, at der kan være en forvaltning i form af en administrationschef eller en kordegn/sekretær, som varetager en del af opgaverne på formandens vegne. I henhold til gældende ret er det kun formanden, der kan træffe afgørelser mellem møder, hvilket ikke understøtter de store sogne, hvor fx forretningsudvalg anvendes som en kobling til den daglige drift af store kirkelige arbejdspladser.

I styregruppen henvises der endvidere til, at der allerede i dag kan søges dispensation ift. roller, men erfaringen er, at de fleste menighedsråd vælger at holde sig til lovens udgangspunkt. Man har også som udgangspunkt pligt til at modtage valg til rollerne, og da rollerne er bundet til personer, er det for små menighedsråd vanskeligt at blive valgt til menighedsrådet uden også at få en eller flere enkeltmandsposter.

Styregruppen mener på denne baggrund, at det bør undersøges, om ovennævnte problematikker kan imødekommes ved at tænke i funktioner (opgaver) i stedet for roller, da det vil skabe en større fleksibilitet i forbindelse med menighedsrådets interne organisering af opgaver. Den foreslåede forsøgslovgivning skal blandt andet gøre det muligt at gennemføre forsøg med den interne organisering i menighedsrådene, og dermed give nogle systematiske erfaringer med en ændret organisering. Disse erfaringer vil kunne indgå ministerens overvejelser om eventuelle generelle lovændringer.

Styregruppen lægger vægt på, at menighedsrådene fortsat bevarer ansvaret for de forskellige opgaver samtidig med, at de får frihed til at organisere sig internt på den måde, der passer dem hver især bedst.

3.6.3 Kirkeministeriets overvejelser

Kirkeministeriet kan tilslutte sig overvejelserne i Styregruppen vedr. "Menighedsråd på jeres måde".

3.6.4 Lovforslagets udformning

Med lovforslagets § 3, stk. 1, foreslås det, at formålet med lovforslaget bl.a. er at afprøve rammerne for den interne organisering i menighedsrådene med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde og skabe større mulighed for menighedsrådene til at organisere sig individuelt.

Med lovforslagets § 3, stk. 2, foreslås det, at det er det enkelte menighedsråd, der træffer beslutning om, hvorvidt menighedsrådet ønsker at deltage i forsøg. Er der tale om et enkelt menighedsråd, der ønsker at afprøve en ændret intern organisering, kræver det almindeligt flertal i menighedsrådet. Dette giver f.eks. menighedsrådene mulighed for at skifte den interne rollefordeling ud med en funktionsorganisering, ligesom der vil være mulighed for internt at fordele de forskellige specifikke opgaver, som det passer bedst i det enkelte menighedsråd. En mulighed er, at medlemmer af menighedsrådet kan påtage sig opgaver på tværs af områder. Et andet eksempel på intern organisering kan være, at menighedsråd nedsætter udvalg, som varetager forskellige opgaver, og at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante.

Det vil sige, at menighedsrådsmedlemmer potentielt set kan blive friholdt for specifikke opgaver og ansvar.

Herudover bliver der med lovforslaget mulighed for forsøg med fordeling af funktioner og roller på tværs af menighedsråd, således at hele menighedsrådet kan undgå at varetage bestemte roller og funktioner samt at menighedsrådsmedlemmer, der har særlig interesse eller ekspertise for et område, kan varetage dette område på vegne af flere menighedsråd. Herved skønnes det, at der opnås en bedre opgavevaretagelse.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for regioner og kommuner.

Med lovforslagets § 6, stk. 2, foreslås det, at udgifterne til forsøg, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Ved sådanne forsøg nedsættes de deltagendes menighedsråds ligning tilsvarende som led i den almindelige budgetproces.

Placeringen af finansieringen af opgaver i provstiet, der tidligere har været varetaget af menighedsrådet, kan medføre en udgift til provstiet, som ligger ud over det beløb, menighedsrådet har brugt til opgaven. Det kan særligt være tilfældet i opstartsfasen, hvor provstiet evt. skal ud og investere i nye systemer, nye medarbejdere og ny ekspertise, herunder køb af konsulentydelse eller kompetenceudvikling af nuværende medarbejdere.

Endvidere har det en betydning, at mange af menighedsrådets opgaver bygger på frivillig arbejdskraft. Det vil sige, at der ikke er budgetteret med lønudgifter til disse opgaver. Men når opgaven placeres i provstiet, er der ikke længere tale om frivillig varetagelse af opgaver, hvorfor de bliver forbundet med en lønudgift. Stordriftsfordele kan evt. forventes at afhjælpe noget af denne problematik.

Ordningen indebærer samtidig en risiko for, at provstiet investerer i tiltag, der senere kan vise sig at være overflødige, fx fordi menighedsrådets efter forsøgsperiodens ophør beslutter at tage opgaven tilbage til menighedsrådet.

Når provstiudvalg får pålagt eller indvilger i at påtage sig nye opgaver, vil det influere på de opgaver, som provstiet allerede varetager. Provstiudvalget har bl.a. til opgave at føre tilsyn med menighedsrådenes økonomiske forvaltning og gennem provstesynet føre tilsyn med kirke og kirkegård m.v. Provstesynet foretages minimum hvert 4. år og omfatter tilsyn med kirker og kirkegårde, herunder kirkebygningens ydre tilstand, kirkebygningens indre tilstand, herunder lofts- og tårnrum, kirkens inventar og tilbehør, behov for tiltag til forebyggelse af indbrud, tyveri, brand, vandskade samt stormskader og lignende forsikringsbegivenheder, kirkegården med tilbehør og bygninger til brug for kirken og kirkegården, kirkebygningens og kirkegårdens tilgængelighed for mennesker med handicap og miljø- og energihensyn.

Ny nye opgaver kan bl.a. medføre, at der vil være mindre tid til at varetage disse opgaver, eller at provstiuvalget må investere i kompetenceudvikling af medarbejdere, ansætte nye medarbejdere eller hyre ekstern bistand til praktiske, administrative opgaver. Økonomisk kan det således bl.a. betyde, at provstiets udgifter til personale stiger.

Samlet set kan dette medføre en stigning i kirkeskatten, fordi der kan være en merudgift for provstiet forbundet med forsøgene, som ikke kompenseres gennem besparelser eller ved justering i ligning til de pågældende menighedsråd.

Omkostningerne til evaluering skal finansieres over fællesfonden og budgetteres som led i den almindelige budgetprocedure for fællesfonden, når omfanget af forsøg og krav til evaluering er kendt. I forbindelse med godkendelsesprocessen tager kirkeministeren stilling til, hvor mange midler der er behov for til evalueringen med henblik på, at dette budgetønske kan indgå i arbejdet med fællesfondens budget for det kommende år.

Der bør ikke iværksættes flere end 5-10 forsøgstyper pr. år af hensyn til den praktiske udførelse og opfølgning. Med henblik på at sikre repræsentativitet bør der være 10 – 15 menighedsråd/samarbejde mellem menighedsråd, som afprøver det enkelte forsøg. Både mindre og større menighedsråd samt land og by bør være repræsenteret for at kunne vurdere, om forsøgsmodellens egnethed afhænger af disse forhold.

Det foreslås, at FUV varetager evaluering af forsøg. Udgifterne til evaluering vil således afspejle, at FUV aflønner efter almindelige AC-vilkår og ikke efter konsulentonorar i modsætning til konsulentvirksomheder. Det anslås, at udgifterne til evaluering af 10 forsøg med 10 deltagende menighedsråd pr. forsøg, alt efter hvilken metode der vælges til de forskellige forsøg, vil udgøre ca. 750.000 – 1.500.000 kr. Beløbet vil afhænge af antal forsøg, omfanget af de enkelte forsøg, samt hvilken evalueringsmetode der anvendes til de enkelte forsøg m.v. Afhængig af forsøgstype vil der være forskel på, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at anvende kvantitativ metode eller en kombination af kvantitativ og kvalitativ metode.

De økonomiske aspekter inddrages i forbindelse med evaluering af forsøg.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra xx til xx været i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Sammenfattende skema

Vurdering af konsekvenser af lovforslag

	<i>Positive konsekvenser/ mindre udgifter (hvis ja, angiv omfang)</i>	<i>Negative konsekvenser/ merudgifter (hvis ja, angiv omfang)</i>
<i>Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner</i>	<i>Ingen</i>	<p><i>Ingen</i></p> <p>Samlet set kan lovforslaget medføre en stigning i kirkeskatten, fordi der kan være en merudgift for provstiet forbundet med forsøgene, som ikke kompenseres gennem besparelser eller ved justering i ligning til de pågældende menighedsråd.</p> <p>Når fællesfonden skal afholde udgifter til evaluering, vil lovforslaget få betydning for fællesfondens prioritering af midler. Fællesfondens primære indtægtskilde er landskirkeskatten. Kirkeministeren fastsætter fællesfondens budget. Der kan ikke budgetteres med samlede udgifter, der er større end indtægterne fra landskirkeskatten, andre indtægter samt eventuelt videreført overskud fra tidligere år. Landskirkeskattens størrelse fastsættes af kirkeministeren.</p> <p>Udgiften til evaluering, der afholdes af fællesfonden, forventes at ligge på 750.000 – 1.500.000 kr. ved 10 forsøg og 10 deltagende menighedsråds pr. forsøg.</p>
<i>Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner</i>	<i>Ingen</i>	<i>Ingen</i>
<i>Økonomiske konsekvenser for</i>	<i>Ingen</i>	<i>Ingen</i>

<i>erhvervslivet</i>		
<i>Administrative konsekvenser for erhvervslivet</i>	<i>Ingen</i>	<i>Ingen</i>
<i>Administrative konsekvenser for borgerne</i>	<i>Ingen</i>	<i>Ingen</i>
<i>Miljømæssige konsekvenser</i>	<i>Ingen</i>	<i>Ingen</i>
<i>Forholdet til EU-retten</i>	<i>Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.</i>	
<i>Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i> <i>X</i>

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Folkekirkelige myndigheder har inden for rammerne af den kirkelige lovgivning mulighed for at afprøve forskellige organisationsformer både internt i menighedsråd, i samarbejde med andre menighedsråd og sammen med andre folkekirkelige myndigheder.

Nogle organisationsformer er direkte hjemlet, mens andre kræver en dispensation fra kirkeministeren. Kirkeministeren kan således i medfør af § 43, stk. 1, i lov om menighedsråd give dispensation fra reglerne i kapitel 1-7 og kapitel 9 i lov om menighedsråd samt regler i lov om valg til menighedsråd, lov om folkekirkens økonomi, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. med henblik på to eller flere menighedsråd samarbejde om løsning af folkekirkelige anliggender.

Kirkeministeren kan ligeledes i medfør af § 43, stk. 1, dispensere fra ovennævnte regler i forbindelse med samarbejde mellem menighedsråd og en eller flere stiftsøvrigheder eller provstiudvalg. Sådanne samarbejder er hjemlet i § 43 b i lov om menighedsråd.

Kirkeministeren kan i medfør af § 43, stk. 6, give dispensation til enkelte menighedsråd, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i sognet.

Kirkeministeren kan derimod ikke dispensere fra lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. eller kapitel 8 i lov om menighedsråd. Det betyder, at menighedsråd ikke kan flytte arbejdsgiveransvaret til en anden kirkelig myndighed eller en bestyrelse i et samarbejde.

Ud over at være begrænset til kun at omhandle dele af den kirkelige lovgivning, kan der ikke dispenseres fra organisationsformer, som er i strid med lovgivningens grundlæggende forudsætninger.

Samtidig er det en forudsætning, at både menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder ønsker at samarbejde om den konkrete opgaver og dermed deltager frivilligt i samarbejdet.

Kirkeministeren er således begrænset af, at det kun er bestemte love og bestemmelser, som ministeren kan dispensere fra. Kirkeministeren er endvidere begrænset af, at en dispensation ikke må stride mod de grundlæggende forudsætninger i lovgivningen. En sådan vurdering beror på et konkret skøn.

Den foreslåede bestemmelse i § 1 i lovforslagets kapitel 1, som vedrører lovens anvendelsesområde, betyder, at kirkeministeren godkender forsøg på folkekirkens område. Den foreslåede bestemmelse sikrer,

at der fortsat er en central styring af, hvilke forsøg der sættes i værk. Kirkeministeren vurderer ved godkendelsen, om det er relevant at iværksætte det pågældende forsøg i forbindelse med revision af den kirkelige lovgivning. Godkendelsen hænger derfor også sammen med, at der med forsøgene sker en systematisk erfaringsopsamling med henblik på en eventuel revision.

Med lovforslagets § 1 skabes der mulighed for, at kirkeministeren kan godkende mere vidtgående forsøg end de nugældende regler om samarbejde mellem menighedsråd og dispensation giver mulighed for.

Ved godkendelsen skal kirkeministeren inddrage hensynet til demokratisk legitimitet, åbenhed og gennemsigtighed.

Endvidere forudsættes det af hensyn til repræsentativitet, at minimum 10-15 menighedsråd/samarbejdende menighedsråd deltager i hvert enkelt forsøg. Ministeriet udbyder årligt rammer for en eller flere forsøgstyper. Rammerne udbydes på baggrund af en vurdering af, indenfor hvilke områder det vil være relevant at overveje at ændre den kirkelige lovgivning. Rammerne kan være mere eller mindre specifikke og offentliggøres bl.a. på km.dk og på Den Digitale Arbejdsplads. Menighedsrådene kan indenfor de pågældende rammer ansøge ministeriet om at deltage i forsøg.

Både mindre og større menighedsråd samt land og by bør være repræsenteret for at kunne vurdere, om forsøgsmodellens egnethed afhænger af disse forhold.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.1.3.

Til § 2

I henhold til gældende ret kan menighedsrådene inden for bestemte rammer organisere sig individuelt med direkte hjemmel i loven, mens andre organisationsformer kræver en dispensation fra kirkeministeren. Kirkeministeren kan således i medfør af § 43, stk. 1, i lov om menighedsråd give dispensation fra reglerne i kapitel 1-7 og kapitel 9 i lov om menighedsråd samt regler i lov om valg til menighedsråd, lov om folkekirkens økonomi, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. med henblik på to eller flere menighedsråd samarbejde om løsning af folkekirkelige anliggender.

Kirkeministeren kan ligeledes i medfør af § 43, stk. 1, dispensere fra ovennævnte regler i forbindelse med samarbejde mellem menighedsråd og en eller flere stiftsøvrigheder eller provstiudvalg. Sådanne samarbejder er hjemlet i § 43 b i lov om menighedsråd.

Kirkeministeren kan i medfør af § 43, stk. 6, give dispensation til enkelte menighedsråd, hvis det er ønskeligt af hensyn til løsningen af folkekirkelige opgaver i sognet.

Kirkeministeren kan derimod ikke dispensere fra lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. eller kapitel 8 i lov om menighedsråd. Det betyder, at menighedsråd ikke kan flytte arbejdsgiveransvaret til en anden kirkelig myndighed eller en bestyrelse i et samarbejde.

Ud over at være begrænset til kun at omhandle dele af den kirkelige lovgivning, kan der ikke dispenseres fra organisationsformer, som er i strid med lovgivningens grundlæggende forudsætninger.

Samtidig er det en forudsætning, at både menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder ønsker at samarbejde om den konkrete opgaver og dermed deltager frivilligt i samarbejdet.

Kirkeministeren er således begrænset af, at det kun er bestemte love og bestemmelser, som ministeren kan dispensere fra. Kirkeministeren er endvidere begrænset af, at en dispensation ikke må stride mod de grundlæggende forudsætninger i lovgivningen. En sådan vurdering beror på et konkret skøn.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslaget § 2, stk. 1, medfører, at kirkeministeren ved godkendelse af forsøg kan dispensere fra lov om menighedsråd, lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og lov om folkekirkens økonomi, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. Bestemmelsen medfører således, at der kan laves forsøg med flytning af opgaver, kompetence og finansiering, hvor arbejdsgiveransvaret følger med i kraft af flytning af kompetencen.

Samtidig er lov om valg til menighedsråd ikke omfattede af den foreslåede § 2, stk. 1, hvilket bl.a. hænger sammen med, at der er nedsat et udvalg om menighedsrådsvalg og fremtidig valgform, som bl.a. har til opgave at undersøge, om lov om valg til menighedsråd skal ændres.

Den foreslåede forsøgslovgivning foreslås at fungere parallelt med kapitel 8 om samarbejde mellem menighedsråd m.v. for at undgå at begrænse menighedsråds og andre kirkelige myndigheders muligheder for at samarbejde, jf. i øvrigt afsnit 3.1.2.

I dag kan menighedsråd samarbejde med andre menighedsråd, provstiudvalg og stiftsøvrigheder enten med direkte hjemmel eller ved dispensation, så længe det ikke strider mod lovgivningens grundlæggende forudsætninger, jf. lov om menighedsråd kapitel 8. Kapitlet hjemler desuden samarbejder mellem provstiudvalg og stiftsøvrigheder, hvor menighedsråd ikke deltager.

Ifølge den foreslåede § 2, stk. 2, kan deltagerne i forsøg være et eller flere menighedsråd, eventuelt i samarbejde med provstiudvalg, biskopper, stiftsøvrigheder eller andre folkekirkelige myndigheder. Det er fx alle institutioner under fællesfonden, kirkegårde med eget cvr-nr. m.v.

Den foreslåede § 2, stk. 2, omhandler således samarbejder, hvor der altid indgår mindst ét menighedsråd. Det skyldes, at lovforslaget sætter menighedsrådene i fokus – det er menighedsrådenes mulighed for at organisere sig individuelt, der forsøges afdækket med forsøg i henhold til denne forsøgslovgivning. Den foreslåede § 2, stk. 2, er således med til at afgrænse lovforslaget anvendelsesområde.

Ved lovens ikrafttræden foreslås det, at der for eksempel udbydes forsøg om følgende emner (forsøgstyper):

- Fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale.
- Forsøg med samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og – vedligeholdelse enten om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør (opgaven flyttes til ekstern leverandør), eller ved at opgaven, ansvaret og finansiering placeres i provstiet.
- Forsøg med placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiet.
- Forsøg med ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed
- Forsøg med puljer i provstiudvalgs-kassen.
- Forsøg med menighedsrådets interne roller og opgaver.

Til § 3

Med den foreslåede § 3, stk. 1, i lovforslaget, fastslås formålet med forsøgene – nemlig at *afprøve* rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver. I begrebet *afprøve* ligger der en forudsætning om, at der foretages vurdering af resultatet af det, der afprøves, og dermed at der foretages en systematisk erfaringsopsamling.

Denne erfaringsopsamling skal anvendes til at afklare om der er behov for at revidere den kirkelige lovgivning med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde og skabe større fleksibilitet for menighedsrådene til at organisere individuelt.

Med lovforslagets § 3, stk. 2, fastholdes og understreges det allerede gældende princip om, at menighedsråd har friheden til selv at beslutte, om man ønsker, at deltage i et samarbejde/et forsøg. Det er således menighedsrådet, der træffer beslutning om, hvorvidt menighedsrådet ønsker at deltage forsøg. Den foreslåede bestemmelse manifesterer igen, at det er menighedsrådene, der er i fokus ved den foreslåede forsøgslovgivning. Det er menighedsrådenes muligheder for at organisere sig, som ønskes afdækket gennem de konkrete forsøg.

Til § 4

I henhold til § 42 a i lov om menighedsråd kræver et samarbejde mellem menighedsråd, der bevæger sig ud over enkeltstående aktiviteter, og hvor den eventuelle fælles udgift afregnes umiddelbart og afholdes forholdsmæssigt af de deltagende menighedsråds kirkekasser, en vedtægt. Vedtægten skal indeholde oplysninger om, hvilke menighedsråd der deltager i samarbejdet, hvad samarbejdet vedrører, finansieringen af samarbejdet, tilsyn, vilkår for andre menighedsråds optagelse i samarbejdet, afgørelse om uenighed om vedtægtens fortolkning, vilkår for ophævelse af samarbejdet og om, hvor vedtægten er offentliggjort, og hvorfra den kan rekvireres.

Tilsvarende krav stilles til en vedtægt for samarbejder, der kræver dispensation fra den kirkelige lovgivning. Herudover er det for denne type samarbejder en betingelse, at vedtægten indeholder oplysning om, at vedtægten kan ophæves, hvis deltagerne er enige herom. Ligesom det skal fremgå at, ophævelse kan ske efter en deltagers anmodning, når kirkeministeren finder rimelig grund dertil. Endelig skal det fremgå, at kirkeministeren godkender vilkårene for ophævelse af en aftale og træffer afgørelse i tilfælde af uenighed mellem deltagerne. Da kirkeministeren skal godkende forsøg, hvor der kræves dispensation, skal kirkeministeren også godkende ændringer i sådanne forsøg.

Efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 4, stk. 1, godkender kirkeministeren forsøg på baggrund af en ansøgning fra de menighedsråd, der ønsker at deltage i det enkelte forsøg. Ansøgningen skal i henhold til den foreslåede § 4, stk. 2, indeholde en beskrivelse af forsøget i en forsøgsskabelon. Det betyder, at der på samme måde som ved samarbejdsvedtægter er krav om, at specifikke oplysninger fremgår af ansøgningen.

Når opgaver placeres hos provstiudvalget, skal menighedsrådet i forbindelse med udfyldelse af forsøgsskabelonen inddrage provstiudvalget. Dette gælder særligt for så vidt angår økonomidelen. Ansøgningen skal af hensyn til provstiudvalgets planlægning sendes i kopi til provstiudvalget i forbindelse med fremsendelsen til ministeriet.

Det foreslås endvidere i lovforslagets § 4, stk. 2, at ansøgningen inkl. forsøgsskabelon skal indsendes til kirkeministeren senest den 1. marts i vedkommende år. Som en overgangsbestemmelse i forbindelse med lovforslagets ikrafttræden foreslås det i lovforslagets § 15, stk. 2, at frist for indsendelse i 2017 er den 1. juni. Hermed sikres det, at de nye menighedsråd, som er trådt i funktion den 27. november 2016, får tid til at drøfte eventuel deltagelse i forsøg, samtidig med at der ikke først kan indgives forsøgsansøgninger i 2018.

Grunden til, at fristen for indsendelse af ansøgninger de følgende år er fastsat til den 1. marts er hensynet til menighedsrådenes budgetplanlægning. Det fremgår således af § 2, stk. 1 og 2, i cirkulære om kirke- og provstiudvalgskassernes budget, regnskab og revision m.v., at provstiudvalget skal udmelde de foreløbige driftsrammer for kirkekasser til menighedsrådene senest den 15. april. Menighedsrådet behandler senest den 15. juni budgetbidraget og indfører beslutning herom i beslutningsprotokollen. Menighedsrådene indberetter budgetbidrag for kirkekasserne i Økonomiportalen senest den 15. juni. Med lovforslagets § 4, stk. 2, sikres det, at menighedsrådene kan budgettere med udgifter til forsøget. Det forudsættes således ved den foreslåede bestemmelse, at kirkeministeren træffer afgørelse om godkendelse af forsøg senest den 1. juni i det pågældende år.

Den foreslåede § 4, stk. 3, betyder, at kirkeministeren skal godkende ændringer i forsøg. Dette er i overensstemmelse med, hvad der i dag gør sig gældende for samarbejdsvedtægter, hvor kirkeministeren har dispenseret. Godkendelsen af ændringer i forsøg har til formål at sikre den centrale styring af forsøgene. Ændring af forsøg gælder som udgangspunkt for alle forsøg inden for den givne forsøgsramme af hensyn til sikring af en sammenlignelig evaluering af samtlige forsøg inden for rammen.

Den foreslåede § 4, stk. 4, sikrer en professionel understøttelse af forsøg. Understøttelse af forsøg er ikke reguleret i gældende ret. Det vil sige, at en evt. understøttelse af samarbejde beror på lokale initiativer. Formålet med forslaget til en lovfæstet understøttelse af forsøg er, at det sikres, at forsøget lever op til forsøgets formålsbeskrivelse samt rådgivning ved tvivlstilfælde.

I forbindelse med udarbejdelse af forsøgsskabelon skal der tages stilling til, hvilken instans der skal understøtte forsøget, jf. den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 4, stk. 4. Det kan f.eks. være Landsforeningen af Menighedsråd, stifterne eller en ekstern konsulent, der understøtter forsøg. Der er tale om en såkaldt facilitatorrolle. Facilitator skal bistå menighedsrådene med rådgivning og administrativ bistand i løbet af forsøgsperioden. Facilitator skal ligeledes bidrage til løsning af konflikter mellem forsøgsdeltagere i form af konflikthåndtering. Af hensyn til en ensartet facilitering indenfor samme forsøgstype herunder af hensyn til en ensartet evaluering, skal det som udgangspunkt være samme facilitator, der udøver faciliteringen af alle forsøg indenfor samme forsøgstype. Ved evaluering af forsøget skal facilitatorrollen også evalueres, og det vil derfor være relevant, at der afprøves forskellige facilitatorer særligt på tværs af forsøgstyperne.

Da stiftsøvrighederne og biskopperne har den overordnede tilsynsforpligtelse med forsøg forudsættes det, at facilitator og stiftsøvrighederne/biskopperne er i dialog, i det omfang der er behov herfor.

Hvis et forsøg indebærer flytning af kompetence mv. til den myndighed, som efter gældende ret har tilsynspligten med det konkrete område, skal der tages stilling til tilsynet. Tilsynet kan i givet fald eventuelt flyttes til stiftsøvrigheden/biskoppen eller til et andet provstiudvalg.

Med lovforslagets § 4, stk. 5, foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om ansøgning til forsøg og forsøgsskabelonen, facilitering m.v. Det kan fx være oplysninger om, hvem der indgår i forsøget, forsøgstitel, inspiration, forsøgsbeslutning, hjemmel til forsøget, formål med forsøget, en beskrivelse af forsøgsindholdet, hvad det nye i forsøget er, hvad man skal være opmærksom på i forbindelse med forsøget, metodevalg i forbindelse med gennemførelse af forsøget, finansiering af udgifter i forbindelse med forsøget, tidshorisont for forsøget, opfølgning på evalueringresultater og udbredelse heraf samt evt. øvrige oplysninger.

Til § 5

I dag bygger kapitel 8 i lov om menighedsråd om samarbejder mellem menighedsråd m.v. på frivillighed. Det er således frivilligt, om menighedsråd og andre kirkelige myndigheder ønsker at indgå i et samarbejde.

Det er således et grundlæggende princip i den kirkelige lovgivning, at et samarbejde mellem et eller flere menighedsråd og et eller flere provstiudvalg som udgangspunkt forudsætter enighed mellem samarbejdsparterne. Der er dog tre situationer, hvor menighedsrådene har mulighed for at flytte kompetence til provstiudvalget uden, at provstiudvalget behøver at være enig i beslutningen.

Provstiudvalget skal mindst én gang hvert år indkalde en eller to repræsentanter for hvert menighedsråd i provstiet til budgetsamråd, jf. § 5, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi.

Budgetsamrådet kan beslutte, at personalenormeringen fastlægges af provstiudvalget og i så fald fastlægge retningslinier for personalenormering. Beslutningen træffes på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd og er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode, jf. § 5, stk. 5, i lov om folkekirkens økonomi.

Endvidere kan menighedsrådene i henhold til § 5, stk. 4, på det første budgetsamrådsmøde efter nyvalg til menighedsråd beslutte at flytte provstiudvalgets kompetence til at fastsætte rammer og anlægsbevillinger til de kirkelige kasser samt fastsætte ligningsbeløbet til disse kasser til budgetsamrådet. Beslutningen er bindende for menighedsrådenes funktionsperiode. Provstiudvalgets og budgetsamrådets kompetencer fastlægges i en vedtægt.

Endelig kan flere menighedsråd i ét provsti beslutte at etablere de i § 42 a og § 43 nævnte former for samarbejde med provstiet som ramme, jf. § 43 a i lov om menighedsråd. Beslutning derom skal træffes ved kvalificeret flertal blandt menighedsrådene på budgetsamrådet, og udgifterne til samarbejdet finansieres af provstiudvalgskassen, jf. § 5, stk. 6-7, og § 17 g, stk. 4, i lov om folkekirkens økonomi. Finansiering af samarbejder mellem menighedsråd og provstiudvalg finansieres som udgangspunkt over kirkekasserne. Kirkeministeren kan give dispensation til, at samarbejdet finansieres over provstiudvalgskassen.

Det er frivilligt for menighedsrådene at deltage i forsøg, jf. lovforslagets § 5, stk. 1. Men det foreslås med lovforslagets § 5, stk. 2, at provstiudvalgene er forpligtede til at deltage i samarbejde med et eller flere menighedsråd, hvis mindst 20% af provstiets menighedsråd ønsker det. Hensynet bag procentsatsen er, at hvis provstiudvalget skal pålægges at deltage i et samarbejde med et eller flere menighedsråd, skal det sikres, at opgavemængden har en sådan volumen, at det giver mening at placere den hos provstiudvalget.

Er der tale om et samarbejde mellem provstiudvalget og menighedsråd, der udgør mindre end 20% af provstiets menighedsråd, foreslås det med lovforslagets § 5, stk. 3, at det er provstiudvalget, der beslutter, om det giver mening at deltage i samarbejdet, herunder evt. placere opgaver hos provstiudvalget. Det giver ligeledes provstiudvalget mulighed for at vurdere, om provstiudvalget i øvrigt finder det hensigtsmæssigt at deltage i samarbejder med mindre end 20% af provstiets menighedsråd.

Finansiering af udgifterne til samarbejdet forudsætter, at menighedsråd ved almindeligt flertal i menighedsrådet kan indgå i et samarbejde med andre menighedsråd i provstiet. Hvis de samarbejdende menighedsråd udgør mindst 20% af provstiet menighedsråd, kan samarbejdet placere opgaver, ansvar og udgifterne i provstiudvalgskassen. Det bliver således lettere for menighedsråd at placere finansieringen af opgaver i provstiudvalgskassen, idet der ved lovforslaget ikke er krav om 2/3 flertal på budgetsamrådet i modsætning til gældende ret. Der skabes altså også i denne sammenhæng øget fleksibilitet for menighedsrådene i forhold til de gældende regler om finansiering af samarbejder over provstiudvalgskassen.

Placeringen af finansieringen af opgaver i provstiet, der tidligere har været varetaget af menighedsrådet, kan medføre en udgift for provstiudvalget, som ligger ud over det beløb, menighedsrådet har brugt til opgaven. Det kan særligt være tilfældet i opstartsfasen, hvor provstiudvalget evt. skal ud og investere i nye systemer, nye medarbejdere og ny ekspertise, herunder køb af konsulentydelse eller kompetenceudvikling af nuværende medarbejdere.

De foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 5, stk. 1-3, medfører, at provstiudvalget kan påtage sig eller blive pålagt nye opgaver. Det vil have betydning i forhold til de opgaver provstiudvalget og provsten allerede varetager, bl.a. det økonomiske tilsyn med menighedsrådene og provstesynet, når provstiudvalget tillægges eller påtager sig nye opgaver. Det kan bl.a. medføre, at der vil være mindre tid til at varetage disse opgaver, eller at provstiudvalget må investere i kompetenceudvikling af medarbejdere, ansætte nye medarbejdere eller hyre ekstern bistand til nogle af de praktiske, administrative opgaver.

Med den foreslåede § 5, stk. 4, kan kirkeministeren pålægge biskopper og stiftsøvrigheder at indgå i forsøg med et eller flere menighedsråd. Baggrunden herfor er bl.a., at kirkeministeren skal sikre, at forsøget har en vis volumen, og at det er hensigtsmæssigt, at stiftsøvrigheden eller biskoppen indgår i samarbejdet.

Et samarbejde mellem menighedsråd i henhold til § 42 a og § 43 i lov om menighedsråd finansieres som udgangspunkt over kirkekassen. Menighedsråd i ét provsti kan dog beslutte at etablere de i § 42 a og § 43 nævnte former for samarbejde med provstiet som ramme, jf. § 43 a i lov om menighedsråd. Beslutning derom skal træffes på budgetsamråd, og udgifterne til samarbejdet finansieres af provstiudvalgskassen, jf. § 5, stk. 6-7, og § 17 g, stk. 4, i lov om folkekirkens økonomi.

Finansiering af samarbejder mellem menighedsråd og provstiudvalg finansieres som udgangspunkt over kirkekasserne. Kirkeministeren kan give dispensation til, at samarbejdet finansieres over provstiudvalgskassen.

Med den foreslåede § 6, stk. 1, gælder der for forsøg efter lovforslaget de samme regler for finansiering som ved gældende ret. Det betyder, at de direkte udgifter til samarbejdet, herunder systemmæssig understøttelse, som udgangspunkt finansieres af deltagerne i samarbejdet.

Med lovforslagets § 6, stk. 2, 1. pkt., foreslås det, at udgifter til forsøg, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Det foreslås således, at samarbejder mellem menighedsråd, hvor samarbejdet udgør minimum 20% af provstiets menighedsråd, kan placere opgaver, ansvar og finansieringen af opgaver i provstiudvalgskassen. Hvis samarbejdet udgør mindre end 20% af provstiets menighedsråd, er det op til at provstiudvalget at vurdere, hvorvidt det vil indgå i samarbejdet, sådan at finansieringen placeres i provstiudvalgskassen, jf. i øvrigt de specielle bemærkninger til lovforslagets § 5.

Det foreslås med lovforslagets § 6, stk. 2, 2. pkt., at når menighedsrådene i forsøg placerer finansiering af opgaver i provstiudvalgskassen, nedsættes de deltagendes menighedsråds ligning tilsvarende som led i den almindelige budgetproces. Denne fordeling af midler skal sikre, at der sker en saglig omfordeling ved en flytning af opgaver fra menighedsråd til provstiudvalg. Fordelingen har ligeledes til formål at sikre, at menighedsråd får tildelt de samme midler til de samme opgaver, uanset om de indgår i et samarbejde, hvor finansieringen placeres hos provstiet, eller ej.

Placeringen af finansieringen af opgaver i provstiet, der tidligere har været varetaget af menighedsrådet, kan medføre en udgift for provstiudvalget, som ligger ud over det beløb, menighedsrådet har brugt til opgaven. Det kan særligt være tilfældet i opstartsfasen, hvor provstiudvalget evt. skal ud og investere i nye systemer, nye medarbejdere og ny ekspertise, herunder køb af konsulentytelser eller kompetenceudvikling af nuværende medarbejdere.

Endvidere har det en betydning, at mange af menighedsrådets opgaver bygger på frivillig arbejdskraft. Det vil sige, at der ikke er budgetteret med lønudgifter til disse opgaver. Men når opgaven placeres i provstiudvalget, er der ikke længere tale om frivillig varetagelse af opgaver, hvorfor de bliver forbundet med en lønudgift. Stordriftsfordele kan evt. afhjælpe en del af denne problematik.

Ordningen indebærer en risiko for, at provstiudvalget investerer i tiltag, der senere kan vise sig at være overflødige, fx fordi menighedsrådene efter forsøgsperioden på 2 år ikke ønsker at fortsætte forsøget.

Samlet set kan dette medføre en stigning i kirkeskatten, fordi der kan være en merudgift for provstiet forbundet med forsøgene, som ikke kompenseres gennem besparelser eller ved justering i ligning til de pågældende menighedsråd.

Det foreslås med lovforslagets § 6, stk. 3, at fællesfonden afholder udgifterne til evaluering af forsøg.

En evaluering vil blive opfattet som en ekstra udgift for menighedsrådene i forhold til dét at afprøve en ny organisationsform. Forsøget foregår som sådan uafhængigt af evalueringen, men med forslaget bliver evalueringen en betingelse for forsøget.

Ved at foreslå, at fællesfonden afholder udgifterne til evaluering, sikres det, at også de menighedsråd, som ikke har råd til at gennemføre forsøg, hvis de også skal finansiere en evaluering, ikke afholder sig fra at

deltage i forsøget. Således sikres også repræsentativiteten i forsøgene, idet krav om evaluering ikke kommer til at udelukke visse grupper af menighedsråd fra at deltage.

Ved forslaget undgås det endvidere, at menighedsråd, der vil undlade at deltage i forsøg, fordi de ikke mener, at det er dem, der skal finansiere evaluering af forsøg, afholder sig fra at deltage.

Til § 7

Det foreslås med lovforslagets § 7, stk. 1, at forsøg kan iværksættes med virkning fra den 1. januar og for en periode på 2 år. Årsagen til, at det foreslås, at forsøg iværksættes med virkning fra den 1. januar er, at menighedsråd skal have mulighed for at budgettere med udgifter til forsøg. Den foreslåede forsøgsperiode på 2 år er sat for at undgå, at menighedsråd afholder sig fra at indgå i forsøg, fordi de ikke ønsker at binde sig i en længere periode. Menighedsråds funktionsperiode er 4 år. Det vil sige, at forsøg som regel kan afsluttes inden udløbet af den funktionsperiode, som gælder for de menighedsråd, der har igangsat forsøget.

Den foreslåede § 7, stk. 2, medfører, at menighedsråd ved forsøgsperiodens udløb kan ansøge kirkeministeren om forlængelse af forsøget med op til 2 år. Baggrunden for forslaget er, at visse typer af forsøg er af en sådan karakter, at det vil være hensigtsmæssigt, at de kører ud over de to år.

Til § 8

Kompetencen til at beslutte, om et menighedsråd ønsker at deltage i et forsøg, træffes af det pågældende menighedsråd, jf. lovforslagets § 3, stk. 2. Hvis der er tale om et samarbejde mellem menighedsråd, skal beslutningen træffes af de enkelte menighedsråd.

Det er ligeledes det enkelte menighedsråd, der kan beslutte at udtræde af forsøget i løbet af forsøgsperioden, eller ansøge kirkeministeren om forlængelse af forsøgsperioden. Hvis der er tale om et samarbejde mellem menighedsråd, forudsætter beslutningen, at de samarbejdende menighedsråd er enige herom, jf. forslaget til § 7, stk. 2, og § 8, stk. 1. Det bemærkes, at et menighedsråd/et samarbejde mellem menighedsråd, der ønsker at udtræde af forsøget i forsøgsperioden, ikke kan forhindre de øvrige menighedsråd, der afprøver samme forsøg, i at fortsætte forsøget. Ved uenighed mellem menighedsrådene, foreslås det, at ministeren afgør, om forsøget kan ophæves og eventuelle vilkår herfor, jf. den foreslåede § 8, stk. 2. Dette svarer til den nuværende ordning vedrørende samarbejder i menighedsrådslovens kapitel 8, hvor kirkeministeren har dispenseret fra dele af den kirkelige lovgivning.

Bestemmelsen er et udtryk for, at der er lagt særligt vægt på menighedsrådenes frihed i forbindelse med deltagelse i forsøg. Det vil sige, at enkelt menighedsråd såvel som samarbejdende menighedsråd ved almindeligt stemmeflertal i de enkelte menighedsråd til enhver tid kan afslutte forsøget. Det betyder ligeledes, at menighedsråd ved almindeligt stemmeflertal til enhver tid kan ophæve et samarbejde med et provstiudvalg eller anden kirkelig myndighed.

Den foreslåedes § 8, stk. 1, 2. pkt., medfører, at ophævelse af forsøg endvidere kan ske efter en forsøgsdeltagers anmodning, når kirkeministeren finder rimelig grund dertil. Andre forsøgsdeltagere end menighedsråd har også mulighed for at afslutte forsøget. Det kræver dog kirkeministerens godkendelse. Det betyder, at provstiudvalg, biskopper og stiftsøvrigheder kun kan udtræde af forsøg, hvor der samarbejdes med menighedsråd, med kirkeministerens godkendelse. Den foreslåede § 8, stk. 1, 2. pkt., kan fx være relevant, hvis provstiudvalg eller andre kirkelige myndigheder vurderer, at samarbejdet er uhensigtsmæssigt. Det kan eksempelvis være på grund af typen af opgaver, placeringen af opgaver eller udfordringer ved selve samarbejdet. Der kan ligeledes være eksempler på, at et menighedsråd, som indgår i et samarbejde med bl.a. andre menighedsråd, oplever, at samarbejder fungerer dårligt eller er uhensigtsmæssigt.

Disse tilfælde er der forsøgt taget højde for i lovforslagets § 8, stk. 1, 2. pkt. Samtidig indebærer kravet om kirkeministerens godkendelse, at der sker en konkret afvejning af hensynet til flertallets ønske set i forhold til de oplevede vanskeligheder.

Den foreslåede § 8, stk. 2, medfører, at kirkeministeren skal godkende vilkårene for ophævelse af et forsøg og træffer afgørelse i tilfælde af uenighed mellem deltagerne.

Det betyder, at kirkeministeren både i de tilfælde, hvor forsøgsdeltagerne er enige og i de tilfælde, hvor forsøgsdeltagerne uenige om en ophævelse, skal godkende vilkårene herfor. Dette har til formål at sikre den bedst mulige afslutning af forsøget, herunder hensyntagen til administrative og økonomiske konsekvenser. Der kan være eksempler på forsøg, hvor det vil være hensigtsmæssigt at udarbejde en plan for udfasning, mens andre forsøg kan afsluttes umiddelbart.

Til § 9

Med lovforslagets § 9, stk. 1, foreslås det, at den udfyldte og af kirkeministeren godkendte forsøgsskabelon offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside. Hensigten med bestemmelsen er at skabe fuld gennemsigtighed for folkekirkens interessenter og offentligheden generelt i hvilke forsøg, der foregår i forhold til den foreslåede forsøgslovgivning. Offentliggørelsen skal endvidere bidrage til at skabe inspiration for andre menighedsråd m.v., der ønsker at indgå i forsøg med nye organisationsformer. Det kan ligeledes bidrage til, at der gennemføres flere forsøg inden for samme område, hvorved, der skabes en større repræsentativitet i grundlaget for evalueringen af forsøgserfaringerne.

Med lovforslagets § 9, stk. 2, foreslås det, at der skal offentliggøres en ny udgave af forsøgsskabelonen, hvis der foretages ændringer i selve forsøget, samt at den nye udgave ligeledes skal offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside, mens den tidligere version skal lægges som bilag hertil. Dette har ligeledes til formål at sikre gennemsigtighed, tjene til inspiration og bidrage til større repræsentativitet i de enkelte forsøg.

Til § 10

I den kirkelige lovgivning er der ikke hjemlet en pligt til evaluering af forskellige organisationsformer. Kirkeministeren kan dog som betingelse for dispensation i medfør af § 43 i lov om menighedsråd kræve, at der foretages en evaluering af projektet. Der er ikke en generel praksis for at kræve evaluering i forbindelse med dispensation.

Med lovforslagets § 10, stk. 1, foreslås det, at der skal foretages evaluering af de enkelte forsøg.

Herved sikres, at forsøgsresultaterne bliver forankret centralt i Kirkeministeriet. Det betyder, at kirkeministeren får et bedre grundlag for at beslutte, om der er behov for at revidere den kirkelige lovgivning, og at succesfulde organisationsformer bedre kan udbredes på landsplan.

Efter lovforslagets § 10, stk. 2, skal der, hvis forsøget forlænges, udarbejdes en foreløbig evaluering i forbindelse med forlængelsen samt en endelig evaluering ved forsøgets afslutning. Dette forslag manifesterer fokus på evaluering i dette lovforslag. Det sikrer, at ministeren til enhver tid på baggrund af de foreliggende evalueringer har det bedst mulige grundlag for at tage stilling til behovet for en evt. lovrevision, og at ministeren ved en forlængelse af forsøg ikke er nødsaget til at afvente den endelige evaluering, men evt. kan anvende den foreløbige evaluering i forbindelse med en mulig revision af gældende ret.

Til § 11

Med den foreslåede § 11, stk. 1, fastsættes en række konkrete parametre for evalueringen. Det foreslås således, at evalueringen skal indeholde beskrivelse af forsøget, herunder formål, baggrund og forventede resultater, beskrivelse af evalueringsmetoden, forsøgets resultater, herunder konklusioner i forhold til opstillede mål i forsøgsskabelonen samt effekter for forsøgets evt. målgruppe, økonomiske konsekvenser og øvrige positive eller negative virkninger.

Med forslaget sikres det, at evalueringen bindes op på de forhold i lovgivningen, som kirkeministeren overvejer at ændre. Det sikres endvidere, at ministeren i forbindelse med en eventuel revision af lovgivningen kan foretage en vurdering på baggrund af generelle tendenser, som er udledt på tværs af konkrete forsøg inden for forskellige områder.

Med lovforslagets § 11, stk. 2, foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om evaluering. Det kan for eksempel være vedrørende metodevalg, frister og finansiering.

Til § 12

Med lovforslagets § 12, stk. 1, foreslås det, at Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) står for alle evalueringer af forsøg i henhold til dette lovforslag. Formålet hermed er at sikre professionel og ensartet evaluering.

Det foreslås, jf. lovforslagets § 12, stk. 2, at evalueringen skal være afsluttet og indsendt til Kirkeministeriet senest 3 måneder efter, at forsøget er afsluttet, således at forsøgsdeltagerne har forsøget i frisk erindring, når evalueringen foretages. Herved sikres, at viden ikke går tabt. Formålet med 3-måneders fristen er endvidere at sikre kirkeministeren en hurtig tilbagemelding på forsøgsresultaterne, så en evt. lovændring af reglerne ikke bliver forsinket af langtrukken evalueringsproces.

Til § 13

Med lovforslagets § 13 foreslås det, at evalueringerne af forsøg offentliggøres på Kirkeministeriets hjemmeside. Hensigten med bestemmelsen er på samme måde som ved offentliggørelse af forsøgsskabeloner at skabe fuld gennemsigtighed for folkekirkens interessenter og offentligheden generelt i hvilke forsøg, der foregår i forhold til den foreslåede forsøgslovgivning. Offentliggørelsen skal endvidere bidrage til at skabe inspiration for andre menighedsråd m.v., der ønsker at indgå i forsøg med nye organisationsformer. Det kan ligeledes bidrage til, at der gennemføres flere forsøg inden for samme område, hvorved der skabes en større repræsentativitet i grundlaget for evalueringen af forsøgserfaringerne.

Til § 14

Det foreslås med lovforslagets § 14, at kirkeministeren på baggrund af evalueringerne tager stilling til, om forsøgene skal føre til en revision af gældende ret.

Med lovforslaget forpligtes ministeren til at overveje gældende lovgivning på baggrund af evalueringerne. Lovforslagets fokus på evaluering hænger således sammen med, at den kirkelige lovgivning evt. skal gennemgå en revision. Formålet med loven er netop at overveje, om den kirkelige lovgivning kan afbureaukratiseres, og om rammerne for menighedsrådenes organisering kan gøres mere fleksible.

Til § 15

Med lovforslagets § 15, stk. 1, foreslås det, at loven træder i kraft den 1. maj 2017.

Det foreslås i lovforslagets § 15, stk. 2, at frist for indsendelse af forsøgsansøgninger i 2017 er den 1. juni. Hermed sikre det, at de nye menighedsråd, som er trådt i funktion den 27. november 2016, får tid til at drøfte eventuel deltagelse i forsøg, samtidig med at der ikke først kan indgives forsøgsansøgninger i 2018.

Med lovforslagets § 15, stk. 3, foreslås det, at kirkeministeren fremsætter forslag om revision af forsøgsloven i folketingsåret 2022/23. Det betyder, at forsøg, der igangsættes efter 2 år kun kan forlænges i et år.

Ved revisionsbestemmelsen fastholdes det, at nærværende lov er en forsøgslov.

Til § 16

Den foreslåede § 16 fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.